

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پژوهش هدفمند و فناوری ارزش آفرین در خدمت تولید ملی

پژوهش و جامعه

ویژه نامه هفته پژوهش - آذر ۹۷

• تجربه زیسته علوم انسانی در ایران و مسئولیت امروز

• پژوهشگاه علوم انسانی و دغدغه کاربرد

• علوم انسانی و اجتماعی، کارکرد فرهیختگی و فضیلت‌مندانانه دارند

• پژوهش‌های علوم انسانی و ارتباط آن با کسب و کارها در ایران

• پژوهشگاه و ترویج علم در ایران

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

نشانی: تهران/بزرگراه کردستان/خیابان دکتر آینه وند(۶۴ غربی)

<http://www.iwcs.ac.ir>

پست الکترونیکی: info@iwcs.ac.ir

تلفن: ۳-۸۸۰۴۶۸۹۱

کدپستی: ۱۴۳۷۷۷۴۶۸۱

روز برگزاری	عنوان برنامه	ساعت برگزاری
شنبه ۹۷/۰۹/۲۴	افتتاحیه	۹:۰۰-۸:۴۵
	تلاوت قرآن، سرود ملی، اعلام برنامه	۹:۰۰-۸:۴۵
	سخنرانی و سخنرانی رئیس پژوهشگاه	۹:۳۰-۹:۰۰
	سخنرانی دکتر حسین صادقی «علوم انسانی و مسئله تحریم»	۱۰:۰۰-۹:۳۰
	رونمایی از کتاب جوامع الحکایات و لوازم الروایات و تجلیل از خانم دکتر امیربانو کریمی و خانم دکتر مهدخت معین	۱۰:۱۵-۱۰:۰۰
	پخش کلیپ و پذیرایی	۱۰:۳۰-۱۰:۱۵
	پنل نخست «کارآمدی علوم انسانی در مواجهه با تحریم»	۱۲:۰۰-۱۰:۳۰
	دکتر حسین صادقی- دکتر حمیدرضا دلوند - دکتر امید طیبیپ زاده- دکتر نعمت الله فاضلی	

روز برگزاری	عنوان برنامه	ساعت برگزاری
دوشنبه ۹۷/۰۹/۲۶	تلاوت قرآن، سرود ملی و اعلام برنامه	۸:۴۵ - ۸:۳۰
	سخنرانی دکتر محمود صادقی «علوم انسانی و مسأله فساد»	۹:۳۰-۸:۴۵
	پنل اول «علوم انسانی و راهکارهای مقابله با فساد»	۱۰:۴۵-۹:۳۰
	دکتر حسین صافی- دکترسمیه توحیدلو - دکتر منصورساعی- دکتر وحید قهرمان	
	پخش کلیپ و پذیرایی	۱۱:۰۰-۱۰:۴۵
	پنل دوم (علوم انسانی و محیط زیست)	۱۲:۳۰-۱۱:۰۰
	دکترجلال ولی الهی- دکترسیدعلی اصغری- دکتر امیدملاک بهبهانی- دکترامیرعبدالرضا سپنجی- دکترزهره پارساپور دکترسیمین ناصری- دکتر فروغ پارسا	

روز برگزاری	عنوان برنامه	ساعت برگزاری
سه شنبه ۹۷/۹/۲۷	افتتاحیه	۹:۱۵-۹:۰۰
	تلاوت قرآن، سرود ملی و اعلام برنامه	۹:۱۵-۹:۰۰
	سخنرانی معاونت محترم پژوهشی	۹:۴۵-۹:۱۵
	معرفی پژوهشکده دانشنامه نگاری	۱۰:۰۰-۹:۴۵
	گزارش عملکرد شورای بررسی متون	۱۰:۳۰-۱۰:۰۰
	گزارش طرح اعتلاء	۱۱:۰۰-۱۰:۳۰
	پخش کلیپ و پذیرایی	۱۱:۱۵-۱۱:۰۰
	اعطاء جوایز به اعضای هیات علمی، کارشناسان و دانشجویان برتر	۱۲:۰۰-۱۱:۱۵

فهرست

- ۲ پژوهش و جامعه
ویژه نامه هفته پژوهش
- ۳ معاونت پژوهشی و تحصیلات تکمیلی
ستاد هفته پژوهش
- ۵ شورای سیاستگذاری:
دکتر حسینعلی قبادی
دکتر علیرضا ملایی توانی
دکترسید محمدرضا امیری طهرانی
- ۶ برنامه هفته پژوهش
سرمقاله
تجربه زیسته علوم انسانی در ایران و مسئولیت امروز /دکتر حسینعلی قبادی
- ۷ یک نگاه
اینفوگرافیک فعالیت های علمی و پژوهشی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
دستاورد
پژوهشگاه علوم انسانی و دغدغه کاربرد / دکتر سمیه توحیدلو
نگاهی به طرح جامع اعتلای علوم انسانی
کارنامه شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی
جوایز، افتخارات و طرح های ملی و راهبردی
- ۹ یادداشت و تحلیل
علوم انسانی و اجتماعی، کارکرد فرهیختگی و فضیلت‌مندان دارند /دکتر نعمت الله فاضلی
- ۱۰ پژوهش های علوم انسانی و ارتباط آن با کسب و کارها در ایران /دکترحمیدرضا دلوند
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و ترویج علم در ایران /دکتر منصور ساعی
- ۱۱ برندیگ، تولید و ترویج پژوهش های علوم انسانی در ایران /دکتر آریتا افراشی
پژوهش
- ۱۲ فهرست طرح های پایان یافته از ابتدای سال ۹۶ تا آذر ۹۷
- ۱۳ دکتر حسینعلی قبادی
دکتر علیرضا ملایی توانی
دکترسید محمدرضا امیری طهرانی
- ۱۴ سردبیر:
دکتر منصور ساعی
- ۱۵ همکاران ارجمند این شماره:
دکتر نعمت الله فاضلی
دکتر سمیه توحیدلو
دکتر آریتا افراشی
- ۱۸ دکتر حمیدرضا دلوند
- ۲۱ فرحناز فولادی
خانم فولادبند
- ۲۳ امور اجرایی:
اسلام نوروزی
- ۲۵ امور فنی و هنری:
محمد مهدی نقی پور
امور اینفوگرافیک:
دکتر مریم سلیمی
گرافیک و صفحه آرایی:
کانون آگهی و تبلیغات درنگ

تجربه زیسته علوم انسانی در ایران و مسئولیت امروز

دکتر حسینعلی قبادی رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

شاید دغدغه‌های مربوط به آینده علوم انسانی کشور، از پیش از انقلاب اسلامی، در تشکل‌های انجمن اسلامی دانشگاه تربیت‌معلم، همواره در زندگی و تفکر ما احساس می‌شد، پژواک وسیع سخنرانی‌ها و نوشته‌های زنده‌یاد، دکتر علی شریعتی، کوشش‌های علمی و فرهنگی استاد شهید مطهری و سرانجام اثرگذاری فکری ناشی از وقوع انقلاب کبیر اسلامی به رهبری حضرت امام خمینی (ره)، جملگی روایتی دیگر از مسائل و چالش‌های علوم انسانی در کشور را بازتاب می‌داد. و به نظر می‌رسد مجموعه انقلاب اسلامی در یک نگاه کلان، نوعی گفتمان علوم انسانی و تلقیات ویژه آن بوده است. جا دارد در اینجا به رهیافت مسأله‌شناسانه شهید مطهری تأکید کنیم که به نظر می‌رسد، نتیجه مطالعات ایشان در حوزه علوم انسانی، نوآورانه و جدید بوده است. به‌عنوان نمونه افزون بر آنکه استاد در کتاب «انسان و سرنوشت» به نحوی روشمند و عالمانه نتایج مسأله‌شناسی خود را اختصاصاً بیان می‌کند، در آثاری مانند خدمات متقابل اسلام و ایران و نیز تبیین و شرح اصول فلسفه و روش رئالیسم (حضرت علامه طباطبایی (ره)) یا کتاب جامعه و تاریخ، مشخصاً در صدد مواجهه با دو مسأله بنیادی و چالش مهم جامعه آن زمان ایران برآمده بودند که عبارت بودند از: ۱- خطر غلبه شووینیزم و ناسیونالیسم افراطی علیه فرهنگ اسلامی از یک سو و غفلت از جنبه‌های تمدن‌سازانه، تساهل‌گرایانه و فرهنگ‌سازانه فرهنگی اسلامی، که موجب شکوفایی و بالندگی اسلام در ایران شد، از سوی دیگر ایشان کوشیدند ثابت کنند که اسلام و ایران در این سرزمین مکمل و مقوم یکدیگرند. ۲- بحران فکری مارکسیسم‌گرایی در ایران که آن زمان ایشان به این مهم توجه نشان داده‌اند که البته در دومی شاید از دیدگاه ژرف فلسفی علامه طباطبایی (ره) الهام گرفته باشند.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، از همان سال ۱۳۵۸، در انجمن اسلامی دانشگاه تربیت معلم، هسته‌ای برای چگونگی مواجهه و حل انواع چالش‌های علوم انسانی در حوزه مباحث دانشجویی انجمن ما شکل گرفته بود و سرانجام معضلات آن در جلسه‌ای خصوصی به استحضار حضرت امام (ره) رسید که در پیام نوروزی ایشان در سال ۱۳۵۹ انعکاس آن را می‌شد ملاحظه کرد. با رخداد انقلاب فرهنگی از دوم اردیبهشت ۱۳۵۹، این تشکل انجمن اسلامی در سطح ملی گسترش یافت و نیز در قالب

حوزه تحقیقاتی علوم انسانی جهاد دانشگاهی تعیین پیدا کرد. در جهاد دانشگاهی، اندک‌اندک با همکاری برخی استادان تراز اول دانشگاه‌ها که دغدغه‌های بومی و دینی داشتند، این تشکل، قوام گرفت و در چهارچوب گروه‌های پژوهشی و ترویجی علوم انسانی در شعبه‌های جهاد دانشگاهی و دانشگاه‌های گوناگون، قدم علم کرد که پس از چند سال فعالیت کاربردی، بویژه در ارتباط تنگاتنگ با دفاع مقدس به پژوهش‌کننده علوم انسانی جهاد دانشگاهی و سرانجام پس از گذشت حدود ده سال و با انجام فعالیت‌های درخشان تحقیقاتی به صورت پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی شکوفا گردید.

عمده‌ترین رویکرد ما در آن دوره، کاربردی‌سازی علوم انسانی در همه عرصه‌ها بود. از جمله موفقیت‌ها این بود که این تشکل موفق شد تا سند ملی جوانان، مطالعات جامع مناسبات نسلی، علوم انسانی و ظرفیت‌های میراث‌های معنوی و ادبی ایران برای جهان امروز، مسأله‌شناسی چالش‌های قومی و مسائل مرزی در ایران و... رابه سامان برساند.

در مجموع تجربه زیسته نشان می‌دهد که علوم انسانی در ایران در کنار مطالعات مبنایی تطبیقی، تنها زمانی به سوی بومی شدن پیش خواهد رفت و با ارزش‌های فرهنگی، دینی و اجتماعی ایران انطباق خواهد یافت که در عرصه کاربردی وارد شود و سامان داده شود. در واقع، کاربردی شدن، شاهراه حل دیگر معضلات علوم انسانی است وگرنه در منازعات و مجادلات انتزاعی محصور خواهد ماند. بدون رویکرد کاربردی، علوم انسانی نه ایرانی می‌شود، نه اسلامی و نه حتی راه توسعه مستقل پیش خواهد گرفت. چراکه با رویکرد کاربردی است که علوم انسانی در رویکردی واقع‌بینانه، مسأله خود را خواهد شناخت و عوامل و موانع خود را احصاء خواهد کرد و با بازسازی نظریه‌ها و مبانی کمک می‌کند که علم به چرخه نوآوری بپیوندد. نظام نوآوری در علوم انسانی یعنی همین حرکت از نظریه به عمل و آزمودن تئوری در عمل و در فرایند کاربردی شدن و اصلاح نظریه یا تأیید آن و حرکت به سمت تعمیم آن.

رویکرد کاربردی‌سازی علوم انسانی، یعنی علوم انسانی را با مسائل و مشکلات عینی جامعه در ارتباط قرار دادن. حاصل این تعاطی و تعامل علوم انسانی با چالش‌ها و مشکلات جامعه، ظهور پدیده جدیدی است به نام مدیریت و تنظیم مناسبات اجتماعی فیما بین علوم انسانی و چالش‌ها و مشکلات. از آنجا که مدیریت اجتماعی، دارای ابعاد گوناگون است از جمله بینش فرهنگی و جهان‌بینی ویژه، برون‌داد تعامل علوم انسانی و چالش‌های اجتماعی، تراز جدیدی از دانش‌های علوم انسانی خواهد بود که رنگ و بوی بومی- فرهنگی در عرصه پژوهش‌های علوم انسانی را در بر خواهد داشت.

در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با تعامل گسترده و نگاه درونزا با بدنه ارزشمند و جریان تحقیقاتی و سرآمدان دانشمند پژوهشگاه، کوشش شد از این تجربه استفاده گردد. در واقع نگاهی آینده پژوهانه، در جهت ایجاد تحولی اساسی اقدام شد که آن را به‌طور بسیار فشرده می‌توان در قالب این شعار محوریزنده یاد، استاد دکتر آئینه‌وند بیان کرد: «اتصال به ریشه، انطباق با نیاز»

به تعبیر دیگر، زمان حرکت به سمت اثربخشی علوم انسانی در جامعه و عرصه سیاستگذاری است. یعنی وارد ساختن پژوهشگاه بزرگ علوم انسانی کشور که بنیاد تمدنی ایران معاصر به شمار می‌آید، به عرصه مؤسسات آموزشی و پژوهشی نسل سوم؛ که درباره آن به اجمال، باید گفت:

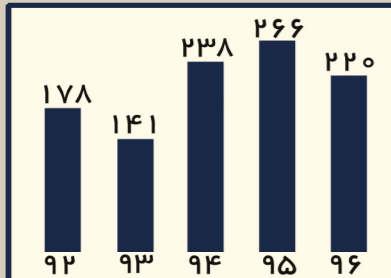
"پژوهشگاه [نهادی] محصول محور، تقاضاگرا، ذی‌نفع‌مدار، جامعه‌گرا، کارآفرین و بویژه تأکید می‌شود اثرگذار در عرصه سیاستگذاری کشور و جهت‌گیری توسعه و پیشرفت ایران و کمک به نظام جمهوری اسلامی برای مسأله‌شناسی عالمانه در حوزه نیازها و چالش‌های سطح ملی و فراملی با جهت‌گیری توانمندسازی جامعه و بازآفرینی و بازشناسی میراث‌های ایرانی- اسلامی برای نسل امروز ایران و مردم فرهنگ دوست جهان [است]."

در مجموع تجربه زیسته نشان می‌دهد که علوم انسانی در ایران در کنار مطالعات مبنایی تطبیقی، تنها زمانی به سوی بومی شدن پیش خواهد رفت و با ارزش‌های فرهنگی، دینی و اجتماعی ایران انطباق خواهد یافت که در عرصه کاربردی وارد شود و سامان داده شود.

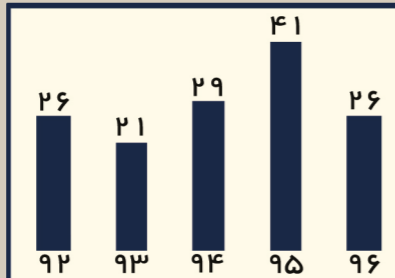
امروزه علوم انسانی بیش از هر علم در همه جوامع، بویژه جامعه ایران با تمدن دیرین و دیرپای ما، می‌تواند به کاهش درد و رنج، مشکلات و معضلات جامعه ما مدد برساند. به شرطی که ما بتوانیم با رویکردی درونزا، با احترام به صاحب‌نظران علوم انسانی و حفظ حریم آنان و بدون نگاه آمرانه و با پذیرش حیات طبیعی و خودجوش علم، اجازه بدهیم علوم انسانی با جامعه، نهادها، دستگاه‌های اجرایی، سیاستگذاران و... تعامل کند و به حل مسائل اجتماع و مردم بپردازد. با انجمن‌های مردم نهاد علمی، با نهادهای مشابه داخل و خارج ارتباط هم‌افزایانه داشته باشد. مخصوصاً با توجه به پشتوانه عظیم میراث تمدنی، تاریخی، ادبی و فرهنگی ایران، علوم انسانی سرمایه عظیمی است که وظیفه همه اصحاب علوم انسانی، بویژه نهاد پژوهشگاه باید بازآفرینی، بازخوانی و الهام از آن برای حل معضلات امروز ایران استفاده کند.

بنابراین علوم انسانی در کشور ما سرمایه بی‌بدیل و ذخیره‌ای کم‌نظیر برای حل مسأله‌ها و مواجهه با چالش‌های جامعه امروزی ایران است که ما عموماً عادت کرده‌ایم فقط بخشی اندک از آن را در دستور کار قرار دهیم و به آن تکیه کنیم و از بخش عظیم آن غافلیم که مانند کوه یخ پنهان مانده است، منظور این است که در مسائل بنیادین فرهنگی، اجتماعی، میراث‌های معنوی و تمدنی ما، می‌توانند بسیار راهگشا باشند اما ما دانش بازخوانش آنها و کشف راه حل از دل آنها را کم داریم و عموم منتقدان به علوم انسانی جدید کاش رویکردی ایجابی می‌داشتند و به این سرمایه بزرگ می‌پرداختند. ■

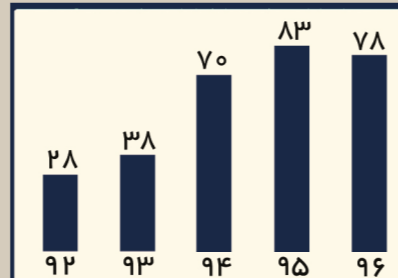
فعالیت‌های پژوهشی

سخنرانی‌های اعضای هیأت علمی

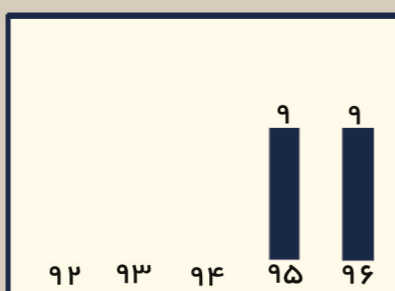
طرح‌های پژوهشی پایان یافته

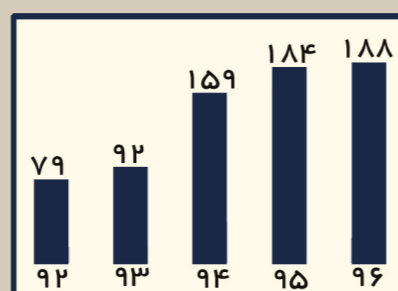
کتابهای چاپ شده

● بیشترین طرح‌های پژوهشی خاتمه یافته و سخنرانی‌های علمی اعضای هیأت علمی در سال ۹۵ بوده است.

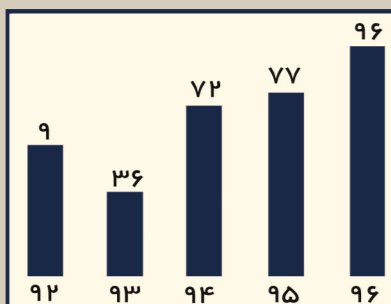
● بیشترین تعداد مقاله‌های علمی و پژوهشی چاپ شده، مربوط به سال ۹۶ است.

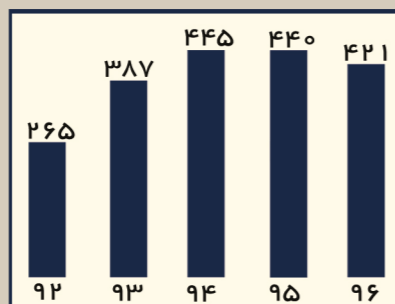
کرسی نظریه پردازی

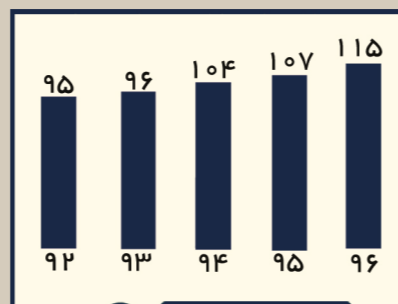
مقاله‌های علمی پژوهشی چاپ شده

پایان نامه دفاع شده

تعداد دانشجویان

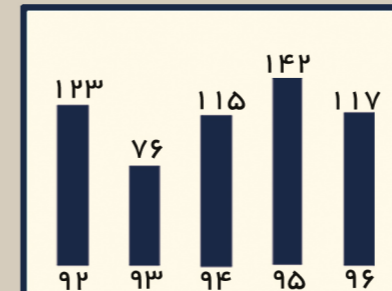
تعداد اعضای هیأت علمی

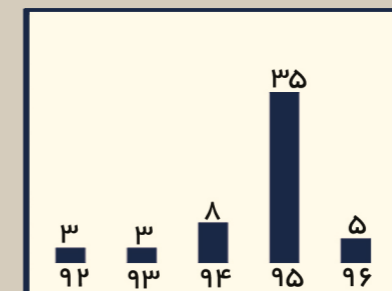
اینفوگرافیک فعالیت‌های علمی و پژوهشی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

در این اینفوگرافیک به بررسی فعالیت‌های پژوهشی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در سالهای ۹۲ تا ۹۶ پرداخته شده است.

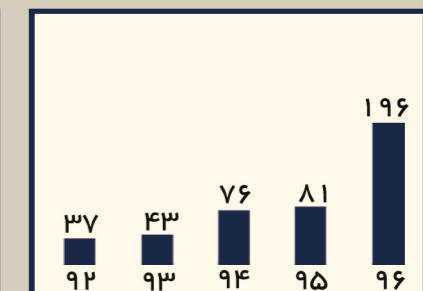
ترویجی سازی دانش در پژوهشگاه

سخنرانی

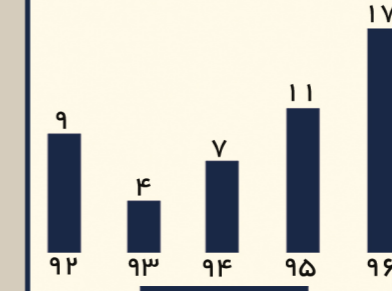
درسگفتار

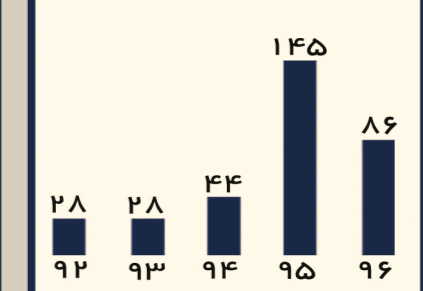
نشست علمی

● فعالیت‌های ترویجی سازی دانش در پژوهشگاه طی سالهای ۹۲ تا ۹۶ روند مطلوبی را طی کرده است.

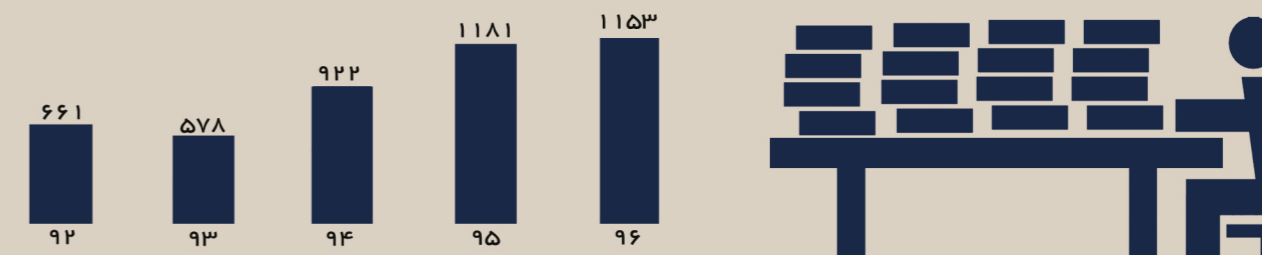
● تعداد اعضای هیأت علمی و تعداد دانشجویان طی سال گذشته روند صعودی داشته است.

همایش علمی

کارگاه

مجموع فعالیت‌های پژوهشی

پژوهشگاه علوم انسانی و دغدغه کاربرد

دکتر سمیه توحیدلو- رئیس پژوهشکده علوم انسانی و اجتماعی کاربردی

اگر منطبق بر طبقه‌بندی‌های مختلفی که از دانش موجود است (دانش فنی، دانش عمومی، دانش سیاسی یا سیاستی، دانش فلسفی) به دنبال معنایی برای کاربرد و کاربردی سازی باشیم، مفهوم کاربرد در حوزه علوم انسانی و اجتماعی بیشتر در دو معنای کاربرد راهکاری و کاربرد تبیینی قابل اطلاق است. در بخش تبیینی دانش شناخت مسئله مدنظر است. جانداختن موضوعات و مسئله‌مند کردن مشکلات از ویژگی‌های دانش علمی و گاه فلسفی است. مسائلی که می‌توانند مشاهده‌پذیر یا غیر مشاهده‌پذیر باشند و بسته به نوع مسائل امکان پرداختن به آن و کاربردی بودن آن نیز متفاوت خواهد بود. اما انواع مختلف دانش فنی، سیاستی، علمی و فلسفی همگی می‌توانند در کنار هم به کار ارائه راهکار هم بیایند. از آنجا که مهمترین ویژگی کاربرد به معنای حل مساله امکان اعتبارسنجی دقیق است، این نوع کاربرد عمدتاً در مورد علوم کمی و عددی (مانند علوم مهندسی) مصداق دارد. در رابطه با علوم انسانی این نوع کاربرد بیشتر به عنوان استثنا می‌تواند مطرح باشد، چرا که در این علوم به واسطه چندبعدی بودن، پیچیدگی و تعیین‌ناپذیری ذاتی موضوع مورد مطالعه (یعنی انسان و روابط انسانی)، عموماً جنبه کیفی بر محاسبات و تحلیل‌های کمی چیرگی دارد و امکان اعتبارسنجی دقیق (به معنایی که مثلاً در راه حل‌های ارائه شده توسط علوم مهندسی مطرح است) وجود ندارد. البته تبیین‌های درست و کارآمد، شناخت ذینفعان درگیر در مسائل و سیاست‌پژوهی‌های دقیق مسیری دیگر برای رسیدن به راهکار می‌گشاید.

متطابق با چنین فضایی است که از زمان مطرح شدن دانشگاه‌های نسل سوم و چهارم که منطبق بر کارآفرینی و تجاری‌سازی بنا شده‌اند، اصحاب علوم انسانی مقاومت‌هایی در مقابل آن داشته‌اند. مقاومت از این‌رو بوده که تصور می‌شده کاربردی‌سازی عاملی برای به محاق رفتن دانش فلسفی است. اما به واقع در هیچ‌کجای منظومه دانشی یکپارچه‌سازی علوم و حذف مظاهر نظری و فلسفی علم مدنظر نبوده است.

بر همین اساس، در طراحی نظام کاربردی‌سازی در علوم انسانی اصل اساسی به رسمیت شناختن توانمندی‌های تخصصی افراد است. با توجه به اینکه کاربردهای موثر در علوم انسانی، یعنی کاربردهای راهکاری و تبیینی، مستلزم فعالیت چندتخصصی و میان‌دانشی (یعنی ترکیب گونه‌های مختلف دانش که با میان‌رشته‌ای که در درون دانش علمی تعریف می‌شود متفاوت است)، رویکرد درست در طراحی نظام کاربردی‌سازی، فراهم آوردن زمینه برای همکاری و تعامل موثر میان متخصصین حوزه‌های مختلف و دوری کردن از خلط تخصص‌ها (یعنی مثلاً تشویق دانشجویان به فراگیری دانش‌های فنی و سیاستی یا ترغیب سیاست‌گذاران به اظهارنظرهای علمی و تخصصی) است.

تاسیس پژوهشکده علوم انسانی و اجتماعی کاربردی در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی نمونه‌ای از چنین رویکردی است. به جای تعمیم ایده کاربردی‌سازی به تمامی فعالیت‌های پژوهشگاه، که چنانکه دیدیم برخلاف اصل تخصص‌گرایی است، تاسیس این پژوهشکده به منزله توجه به اهمیت کاربردی‌سازی در علوم انسانی در عین به رسمیت شناختن وظایف تخصصی پژوهشگران است. پژوهشکده علوم انسانی و اجتماعی کاربردی در واقع پل ارتباطی میان متخصصین علمی فعال در پژوهشگاه و سیاست‌گذاران است. در چنین فضایی، امکان تعامل و همکاری موثر میان طرفین و شکل‌گیری چرخه‌های اصلاحی به وجود می‌آید که نتیجه آن هم به روز شدن و تقویت فعالیت‌های پژوهشی خواهد بود و هم استفاده از دانش تخصصی و علمی برای مقابله با چالش‌ها و معضلات روز جامعه.

منطبق بر چنین ایده‌ای مسئله کاربردی‌سازی علم به عنوان یکی از راهبردهای اصلی پژوهشگاه نیز معرفی شده است. راهبردی که به جهت رفع نیازهای اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی جامعه تدوین گردیده است. از طرفی امکان کاربردی شدن علوم جز با ترویج داشته‌ها و دانش انباشته در پژوهشگاه میسر نبوده است. از این‌روست که ذیل عناوین کاربردی چندگونه از طرح‌های پژوهشی مطرح می‌شوند. طرح‌های موظف هیات علمی پژوهشی آن دسته از طرح‌هایی است که ایشان باید سالانه به اتمام برسانند و در پژوهشگاه شرایط تصویب و روال ویژه خود را دارد. این طرح‌های موظف می‌توانند پس از اختتام و یا در زمان انجام کار جهت حل نیاز یا اولویت‌های سازمان یا ارگان بیرونی به کار آید. از این‌رو می‌توان به فروش طرح‌های موظف یا تبدیل آن به طرح موظف مشارکتی اقدام نمود. یکی از شیوه‌های کاربردی کردن کارها جهت دیده و خوانده شدن بیشتر کارها و ترویج آن، این روش بوده است.

در برخی از موارد نیاز ویژه‌ای از سوی کارفرما مطرح می‌شود. این نیاز به شکل اولویت یا عنوان پژوهشی در اختیار محققین قرار می‌گیرد. گاهی نیز ایده‌ها و پیشنهادهای از طرف اعضا به سازمان‌ها و کارفرمایان بیرونی داده می‌شود که نتیجه هردوی اینها یک طرح با کارفرمای بیرونی است. گاهی این طرح کارفرمایی می‌تواند پروسه طرح‌های موظف را در پژوهشگاه طی کند و کار موظف کارفرمایی قلمداد گردد و در برخی مواقع اعضای هیات علمی یا پژوهشگران

مستقل، خارج از چارچوب طرح‌های موظف و به شکل طرح غیرموظف کارفرمایی اقدام به پژوهش در این طرح‌ها خواهند نمود. جهت بررسی دقیق‌تر انواع کار و مزیت‌ها و آورده‌های هرکدام از این طرح‌ها برای پژوهشگاه و محققین آیین‌نامه طرح‌های کاربردی در سال ۱۳۹۴ در پژوهشگاه به تصویب رسیده که نسخه جدید و اصلاح شده آن در زمستان ۱۳۹۷ در اختیار اعضای محترم هیات علمی قرار خواهد گرفت.

منطبق با شرایط و فضای اجتماعی و نیازهای موجود در حال حاضر حدود ۳۰ طرح کارفرمایی اختتام یافته، در حال انجام یا در حال انعقاد قرارداد در پژوهشگاه وجود دارد. به عنوان نمونه بخشی از موضوعات طرح‌های کارفرمایی به قرار زیر است:

سواحل مکران از جمله مناطق بکر و سودآور ایران است. جاذبه‌های گردشگری بالا، پتانسیل ارتباطی و بندری گسترده و منابع کشف نشده انسانی و غیر انسانی از مشخصه‌های این مناطق است. به جهت رفع تحریم‌های این منطقه و همینطور علاقمندی نظام به کسب سود و سرمایه از این سواحل و همینطور بخاطر رقابت چین و هند برای دستیابی به آب‌های آزاد از طریق چابهار، این مناطق از اهمیت بسیاری برخوردار است. یکی از طرح‌هایی که در پژوهشگاه در سالیان اخیر در دست انجام بوده پروژه توانمندسازی اجتماع محور منطقه مکران و یافتن الگویی جهت توانمندسازی مردم و حکمرانان محلی منطقه در راستای فقر زدایی بوده است. پروژه‌ای که مورد توجه دستگاه‌ها و مسئولین مرتبط با این بنادر در دولت هم قرار گرفته است. بخش زیادی از پیوست اجتماعی طرح کلان‌تر توسعه سواحل مکران در ارتباط با طرح پژوهشگاه و طرح‌های مشابه آن تدوین شده است.

یکی از طرح‌هایی که در پژوهشگاه در سالیان اخیر در دست انجام بوده پروژه توانمندسازی اجتماع محور منطقه مکران و یافتن الگویی جهت توانمندسازی مردم و حکمرانان محلی منطقه در راستای فقر زدایی بوده است.

معضل اشتغال و بیکاری نیروهای فارغ‌التحصیل خصوصاً در میان تحصیل‌کردگان علوم انسانی لزوم توجه به مسئله مهارت را جدی‌تر ساخته است. تشکیل شورای عالی مهارت و شکل‌گیری انواع کارگروه‌ها در وزارتخانه‌های مرتبط نشان از اهمیت آن دارد. در راستای کاربردی‌سازی و مهارت‌افزینی رشته‌های علوم انسانی، پژوهشگاه و پژوهشکده علوم انسانی کاربردی طرحی را در وزارت علوم تصویب کرده است. در همین مجموعه طرح تبیین ظرفیت‌های فرهنگی ایران در نظام بین‌الملل با مدیریت مرکز اسناد فرهنگی آسیا در جریان

است.

حل معضل سالمندی در جامعه‌ای که به سوی سالمندی می‌رود و یافتن الگوهای برای مشارکت فعال در اجتماع از دیگر پژوهش‌های گسترده با همکاری وزارت کار در پژوهشگاه است. در کنار این پژوهش انواع پژوهش‌های محله‌ای و مبتنی بر نیازهای شهر در پژوهشگاه در حال انجام است که بخش‌های مختلفی از شهرداری کارفرمای عمده این پژوهش‌ها به شمار می‌روند. تهیه اسناد سیاستی جهت برنامه‌ریزی و سنجش تعریف مختلف در وزارت نفت در کار تعریف بومی‌گزینی برای شرکت ملی گاز تعریف شده است. با همین مجموعه درباره مدیریت زنان در وزارت نفت نیز کاری در حال تعریف است.

لزوم تدوین تاریخ اندیشه سینما مبتنی بر کارهای انجام شده، فعالیت‌های چندجانبه‌ای را با مجموعه‌های سینمایی در پژوهشگاه منجر شده است. از طرف دیگر از ظرفیت‌های این سازمان‌ها جهت برگزاری کارگاه‌ها و نشست‌های مشترک نیز استفاده می‌شود.

پژوهش‌های تخصصی هیات علمی در موضوعات مختلف ارتباط پژوهشگاه با مرکز مطالعات وزارت امور خارجه، پژوهشگاه نیروی انتظامی، معاونت اجتماعی و پیشگیری از جرم قوه قضائیه، مؤسسه عالی تأمین اجتماعی و ... را ممکن کرده است. از طرفی بالغ بر ۸۰ تفاهم نامه با دیگر مراکز اجرایی و علمی عاملی برای فعالیت و ارتباط مؤثری گشته که پژوهشگاه علوم انسانی و اعضای هیات علمی آن را در مجموعه‌های مختلف معرفی نموده است. در ذیل این تفاهم‌نامه‌ها انواع طرح‌های حمایتی از طرح‌های اعضای هیات علمی و همینطور رساله‌های دانشجویی مطرح بوده که پژوهشگاه امکان جذب حمایت‌های صندوق حمایت از پژوهشگران را در همین رابطه داشته است.

در جهت تبیین و تبلیغ فعالیت‌های کاربردی در پژوهشگاه و خارج از آن بغیر از فعالیت‌های یاد شده ارتباط و حصول اولویت‌های پژوهشی سازمان‌های اجرایی و تقدیم آن به اعضای هیات علمی در قالب کتابچه‌های اولویت از یک سو و همین‌طور برگزاری نشست‌ها و همایش‌ها از سوی دیگر در کارهای این پژوهشگاه با در اولویت‌های پژوهشگاه قرار گرفته است. به عنوان نمونه جشنواره حمایت از پایان‌نامه‌ها و رساله‌های برتر دانشجویی در موضوع تولید و اشتغال در سال گذشته و همینطور همایش تعامل علوم انسانی، تولید و صنعت را می‌توان یاد نمود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با دارا بودن بیش از ۱۳۰ عضو هیات علمی پژوهشی و همینطور تعداد بالای کارشناسان توانمند در رشته‌های متنوع دارای ظرفیت‌های درخور و شایسته‌ای برای انجام فعالیت‌های کاربردی و حل مسائل ریز و درشت اجتماعی است. این امر نیازمند ایجاد زیرساخت‌های لازم جهت پیشبرد این قبیل طرح‌هاست. طبیعی است که تهیه این زیرساخت‌ها باید جزو اهتمام‌های پژوهشگاه در سنوات آتی باشد، شاید که در کنار کارهای باارزش علمی در پژوهشگاه در حوزه‌های سیاستگذاری و پژوهش‌های کلان ملی نام پژوهشگاه پرآوازه‌تر از قبل شنیده شود. ■

نگاهی به طرح جامع اعتلای علوم انسانی

طرح جامع اعتلای علوم انسانی معطوف به پیشرفت کشور شامل مجموعه طرح‌های پژوهشی مبنایی، راهبردی، کاربردی، مسأله‌مدار و چالش‌محور است که با جهت‌گیری بومی‌گرایانه و منطبق با ارزش‌های دینی و فرهنگی ایرانی، به صورت روشمند و معطوف به پیشرفت کشور انجام می‌شود. طرح جامع اعتلاء با الهام از توصیه‌های مقام معظم رهبری در سال ۱۳۸۵ در دیدار جمعی از اعضای پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، و در راستای مجموعه اسناد بالادستی، برای عملیاتی کردن راهبردها و سیاست‌های برنامه راهبردی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی (مصوب سال ۱۳۹۳) و تحقق مصوبه و ماموریت ویژه هیات امانت پژوهشگاه (مصوب سال ۱۳۹۴) طراحی شد و با مشارکت اعضای هیات علمی پژوهشگاه و نخبگان علمی کشور در حال انجام است.

خروجی‌های این طرح به صورت منظومه‌ای از فعالیت‌های علمی-ترویجی، در پاسخ به نیازها، چالش‌ها، و مسائل جامعه ایران، و با هدف نشان دادن ارتقاء کارآمدی و کارآرایی علوم انسانی منتشر می‌شود. از مهمترین ویژگی‌ها و نوآوری‌های طرح جامع اعتلای علوم انسانی می‌توان به ماموریت‌گرایی و راهبردی بودن، بومی‌گرایی، تناسب با ارزش‌های دینی، نیاز محوری و کاربردی بودن، تقویت گفتمان اثربخشی علوم انسانی، مسئله‌مندی معطوف به مسائل مهم علوم انسانی و پیشرفت کشور، تولیدات پژوهشی اثربخش در علوم انسانی، غنی‌سازی منابع علوم انسانی، تقویت شبکه نخبگانی علوم انسانی کشور در سیاستگذاری و اجرا و روش منظومه‌ای و خاص اشاره کرد. در فاز مطالعاتی طرح جامع اعتلاء که در ۳ کارگروه تخصصی انجام شد، ۶ مسئله اساسی برای طرح جامع در نظر گرفته شد و در ذیل هر یک از آن مسائل، طرح‌هایی تعریف شد، این طرح‌ها در مجموع بالغ بر ۱۳۰ عنوان هستند.

مسئله اول: نسبت علوم انسانی، دین، فرهنگ و جامعه

مسئله دوم: نسبت علوم انسانی با برنامه‌های پیشرفت و توسعه کشور

مسئله سوم: نسبت علوم انسانی جدید با قدرت ملی و بین‌المللی

مسئله چهارم: نسبت علوم انسانی با صنعت، تجارت و فناوری

مسئله پنجم: نسبت بین علوم انسانی و نهادهای اجرایی

مسئله ششم: نسبت بین تحصیل، مهارت و اشتغال دانش‌آموختگان علوم انسانی

گاهشمار اقدامات اصلی طرح جامع اعتلاء

سال	نوع فعالیت و اقدام ها
۱۳۹۵	آغاز مرحله مطالعاتی و تدوین فاز صفر طرح با همکاری اولیه «سازمان برنامه و بودجه کشور» و طراحی زیر ساخت‌های اجرایی طرح، با مشارکت بیش از ۸۰ تن از استادان تراز اول کشور، صاحب نظران، متخصصان و کارشناسان و تشکیل مرحله اول شبکه نخبگانی طرح.
۱۳۹۶	آغاز انعقاد قراردادها و اجرای طرح‌ها با حمایت‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و گسترش راه‌های تعامل طرح با حوزه‌های کاربران، مخاطبان و ذی‌نفعان: توسعه سایت تخصصی، راه اندازی مجله تخصصی، افزایش تعداد جلسات سخنرانی‌های علمی، نشست‌های نخبگانی و...
۱۳۹۷	تدوین و نهایی شدن نخستین طرح‌ها، چاپ و انتشار اولین مجموعه کتاب‌های طرح، تلاش برای گسترش طرح در سطح ملی و برنامه‌ریزی و انجام مرحله دوم ایجاد و توسعه شبکه نخبگانی طرح و راه‌اندازی کارگروه چهارم طرح با عنوان: علوم انسانی، مسائل، نیازها و چالش‌های جامعه.

فعالیت های پژوهشی طرح جامع اعتلا از سال ۹۶ تا آذرماه ۹۷ به روایت آمار

ردیف	موضوع	تعداد
۱	تعداد طرح نامه های دریافتی	۱۳۰
۲	تعداد طرح نامه های در حال بررسی	۴۲
۳	تعداد طرح نامه های در آستانه عقد قرارداد	۹
۴	تعداد طرح های در مرحله اجرا	۲۵
۵	تعداد طرح های پایان یافته	۶

فعالیت های ترویجی سازی و تقویت شبکه نخبگانی از سال ۹۶ تا آذرماه ۹۷

۱	برگزاری نشست های نخبگانی و سخنرانی علمی مرتبط با طرح ها	۱۷ نشست
۲	برگزاری سخنرانی های تخصصی بازخوانی تحلیلی چهارده علوم انسانی در ایران	۴ نشست
۳	جلسات کارگروه های تخصصی، شورای مدیران، کمیسیون های تخصصی، کمیته علمی و شورای سیاستگذاری	۸۹ جلسه و نشست

منشورات طرح

۱	چاپ کتاب های مرتبط با ساختار و کلیات طرح جامع	۵ مجلد
۲	انتشار فصل نامه طرح جامع اعتلاء	۳ شماره
۳	گزارش راهبردی و توصیه های سیاستی	۷ گزارش

کارنامه شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی

شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی

شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی در پی تأکیدات مقام معظم رهبری در سال ۱۳۷۴ در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی شکل گرفت. این شورا از آغاز فعالیت، اهداف و سیاست‌های خود را بر نقد متون درسی، کمک به رشد تفکر انتقادی و نوآوری در تولید متون دانشگاهی متمرکز کرد. ارتقای علوم انسانی و تولید علم بومی بدون نقد آثار موجود میسر نیست. بنابراین سیاست‌های شورای بررسی متون نیز بر نقد متون درسی و کمک درسی دانشگاه‌ها متمرکز شد. به گونه‌ای که رویکرد بومی‌گرایی در علم، تکریم ارزش‌های دینی، انطباق تحقیقات علوم انسانی با نیازهای جامعه و جلب مشارکت دانشگاه‌ها، مراکز آموزش عالی و اساتید سراسر کشور در جهت هم‌افزایی علمی مورد تأکید این شورا است. اثربخشی این شورا نیز در چارچوب نقد متون درسی، کمک

به رشد تفکر انتقادی و نوآوری در تولید متون دانشگاهی متمرکز است. راهبرد و اهداف شورای بررسی متون شامل، توسعه فرهنگ نقد، تقویت جایگاه علوم انسانی، راهبرد محصول محوری، بومی‌گرایی، کاربردگرایی و اثربخشی، انطباق فعالیت‌ها با ارزش‌های بومی و دینی، مرجعیت علمی در حوزه نقد کتب علوم انسانی دانشگاه، خلق کتب و مقالات مرجع برای غنی‌سازی سرفصل‌های درسی دانشگاه‌ها و همکاری با نهادهای همسو و مرتبط در جهت هم‌افزایی فعالیت‌ها است. در این شورا ۱۷ گروه تخصصی نظیر اقتصاد، تاریخ، باستان‌شناسی، روان‌شناسی، روش‌شناسی علوم انسانی، زبان و ادبیات عربی، زبان و ادبیات فارسی، زبان‌شناسی، زبان‌های خارجی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی، علوم سیاسی، فقه و حقوق، فلسفه و کلام، مدیریت،

هنر، انسان‌شناسی فعال هستند

بزرگترین شبکه نخبگانی استادان علوم انسانی در ایران

شورای بررسی متون هم‌اکنون امکان جلب همکاری و مشارکت مجموعه گسترده‌ای از استادان و صاحب‌نظران علوم انسانی از دانشگاه‌های مختلف کشور را در راستای هم‌افزایی با سایر مراکز علمی فراهم نموده است. همکاری و سازماندهی حدود ۲۲۰۰ نفر از اساتید دانشگاه‌های سراسر کشور (دانشگاه تهران، دانشگاه شهید بهشتی، صادق (ع)، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشگاه تربیت مدرس، دانشگاه امام حسین (ع)، دانشگاه تربیت معلم تهران، دانشگاه الزهراء، دانشگاه اصفهان، دانشگاه همدان، دانشگاه فردوسی مشهد، دانشگاه

فعالیت‌های علمی شورای بررسی متون به روایت آمار

نوع فعالیت	تعداد
نقد کتب ملی	۵۵۰۰
نقد کتاب جهانی	۸۵۰
برگزاری جلسات تخصصی نقد	۳۰۰۰
برگزاری همایش و نشست علمی	۱۸۵

شهید چمران اهواز، دانشگاه شیراز، دانشگاه شهید باهنر کرمان، دانشگاه گیلان، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه قم، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی و باقرالعلوم قم و سایر مراکز آموزشی و پژوهشی سراسر کشور) در ۱۷ گروه تخصصی در این شورا صورت پذیرفته است. مهمترین محصولات و منشورات شورای بررسی متون شامل «مجموعه کتب معرفی شورا و شیوه‌نامه‌های نقد»، «مجموعه نقدنامه‌های تخصصی علوم انسانی»، «ماهنامه علمی پژوهشی پژوهشنامه انتقادی متون علوم انسانی»، «مجموعه کتب معرفی و در دست‌آوردی‌های تالیفی و در دست‌آوردی‌های تالیفی و «مجموعه منشورات همایش و کنگره علوم انسان» هستند.

برخی از محورهای برجسته فعالیت شورای بررسی متون عبارتست از:
تالیف کتب با رویکرد انتقادی: بخشی از فعالیت‌های گروه‌های شورا به تدوین و تألیف کتب حوزه علوم انسانی و تأمین منابع متناسب با رویکردهای راهبردی شورا اختصاص یافته است که در سال جاری (۱۳۹۷) تعداد ۱۷ طرح تالیف کتاب در حال آماده‌سازی و انتشار است.

انجام طرح‌های پژوهشی با رویکرد انتقادی با مشارکت دانشگاه‌ها: با مشارکت برخی از دانشگاه‌های کشور، طرح‌هایی همانند نظریه‌های غربی و نقد ایرانی در حال آماده‌سازی است
انتشار پژوهشنامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی (تنها ماهنامه نقد دارای رتبه علمی پژوهشی کشور، کسب رتبه A+ در ارزیابی وزارت علوم، نشریه برتر نقد و مقالات برگزیده نقد در جشنواره فارابی)
 شورا همچنین متناسب با نیاز جامعه به برگزاری همایش‌ها و نشست‌های تخصصی در حوزه نقد منابع و متون حوزه اقتصاد مقاومتی و دفاع مقدس پرداخته است.

راه‌اندازی سامانه نقد نقد
 در پایگاه اطلاع‌رسانی شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی، «سامانه نقد نقد» راه‌اندازی شده است که این سامانه به علاقه‌مندان این امکان را می‌دهد که نقد و نظر خود را درباره‌ی هر کتاب و یا نقد وارده بر آن کتاب را به ثبت رسانند و در گفتمان نقد آثار علوم انسانی مشارکت نمایند. ■

جوایز و افتخارات اعضای هیأت علمی

سال ۱۳۹۵

- اعطای «نشان درجه یک هنری» به دکتر فاطمه راکعی در یازدهمین جشنواره شعر فجر
- اعطای هفتمین جایزه ادبی پروین اعتصامی برای کتاب برگزیده «تاریخ شعر زنان از آغاز تا سده هشتم هجری قمری» به دکتر روح انگیز کراچی تعلق گرفت.

سال ۱۳۹۶

- انتخاب کتاب دکتر نعمت الله فاضلی با عنوان «چشم اندازهای فرهنگ معاصر ایران» به عنوان پژوهش برگزیده در بخش برترین‌های پژوهش فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- انتخاب کتاب دکتر حسین صافی پیرلوجه در «سی و پنجمین دوره جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران» با عنوان «درآمدی بر تحلیل انتقادی گفتمان روایی»
- تجلیل از دکتر سید محسن علوی پور در نخستین «جایزه سینمایی» در بخش پژوهش مستقل

سال ۱۳۹۷

- انتشار مقاله دکتر سید مصطفی عاصی با عنوان Lexicography در دستنامه آکسفورد (Oxford Handbook)
- انتشار مقاله دکتر یحیی مدرسی تهرانی با عنوان Sociolinguistics در دستنامه آکسفورد (Oxford Handbook)

برخی از طرح‌های ملی و راهبردی در حال اجرا در پژوهشگاه

- طرح توسعه سواحل مکران
- طرح اعتلا و ساماندهی و ساماندهی علوم انسانی برای پیشرفت کشور
- طرح مرکز اسناد آسیایی «تبیین ظرفیت و جایگاه بین‌المللی فرهنگ و تمدن ایرانی اسلامی (با تأکید بر علوم انسانی و هنر)»
- طرح «طراحی نظام کاربردی سازی مهارت آفرینی در علوم انسانی و هنر»
- طرح برنامه جامع راهبری زبانی

علوم انسانی و اجتماعی، کارکرد فرهیختگی و فضیلت‌مندان دارند

دکتر نعمت‌الله فاضلی

در شرایطی که از دانشگاه انتظار شغل و درآمد و قدرت داریم، سخن گفتن از اخلاق و فضیلت، احتمالا خیال‌اندیشی خام و روی‌پزدازی رمانتیک است. اما چه می‌شود کرد که در واقعیت کاری که علوم انسانی و اجتماعی عملا می‌توانند برای جامعه کنند، کمک به ارتقا اخلاقی و فضیلمندی جامعه است. در جای دیگری بحث کرده‌ام که علوم انسانی و اجتماعی بیش از این کاربردی باشند، کارکردی هستند. علوم انسانی و اجتماعی واقعا انسانی و اجتماعی هستند. می‌خواهم در این یادداشت این ابعاد اخلاقی و فضیلت‌مند را یادآوری کنم.

یکی از مسئله‌های بنیادی علوم انسانی و اجتماعی، نحوه درگیری و پیوند این علوم با ارزش‌های اخلاقی و فضیلت‌های انسانی است. از همان آغاز پیدایش این علوم در قرن نوزدهم، مناقشه بر سر اخلاق در این علوم شکل گرفت. گفتمان تحصیل‌گرایی با طرح مسئله علم به مثابه دانش معطوف به «واقعیت‌ها»، علوم جدید را از قلمرو «ارزش‌ها» جدا کرد. مقوله «بی‌طرفی ارزشی» که ماکس وبر مطرح ساخت، صورت‌بندی معرفتی تازه‌ای از مناقشه اخلاق و فضیلت در علوم انسانی و اجتماعی ارائه کرد. الوین گلدنر در مقاله با عنوان «اسطوره بی‌طرفی ارزشی» نشان داد که منظور ماکس وبر این نبود که علوم انسانی و اجتماعی خنثی و فاقد دلالت‌های اخلاقی هستند، بلکه منظور او این بود که نباید در کنش علمی مغرضانه عمل کرد. از اینرو، بی‌غرضی متفاوت از بی‌طرفی است. ما مجاز نیستیم که از علم انسانی و اجتماعی به شیوه‌های فریب‌کارانه، با دستکاری در واقعیت‌ها به منظور منافع خود استفاده کنیم. علم در تمام شاخه‌هایش از جمله علم انسانی و اجتماعی ماهیتا به گونه‌ای است که با ارزش‌های اخلاقی و فضیلت‌هایی همچون صداقت، شهامت، شفقت، احترام، اصالت، مدارا و تسامح و بزرگ‌منشی گره خورده است. علم اگرچه به دلیل منافع، سرمایه‌ها و ثروت‌هایی که خلق می‌کند با روابط قدرت پیوند دارد اما در عین حال، کنش علمی همواره کنش اخلاقی است و برای کسانی که درگیری جدی، اصیل و وجودی با علم دارند، پیامدهای اخلاقی و فضیلت‌مند دارد. مطالعات متعدد در سال‌های اخیر نشان داده است که ذهنیت علمی و زیست‌عالمانه، تأثیر عمیقی بر منش اخلاقی افراد می‌گذارد.

از نظر تاریخی، علم و تجربه فعالیت علمی در ایران همواره به منزله نوعی فضیلت تلقی می‌شد و عالمان و محققان همواره در زمره فرهیختگان و سرمشق‌های ادب و اخلاق به‌شمار می‌آمدند. اما در دهه‌های اخیر در ایران یکی از گفتمان‌های جامعه این بوده است که به نوعی دانش‌ها و علوم انسانی و اجتماعی را مستقل از اخلاق یا حتی برخی آنرا مغایر با فضیلت و ارزش‌های اخلاقی تعریف کرده‌اند. در دهه‌های پیش‌منزاعه‌ای در زمینه «دانش و ارزش» شکل گرفت،

اما کشیده شدن دامنه این بحث به سیاست، مانع از استمرار این بحث شد. کسانی که به نوعی علوم انسانی و اجتماعی را از نظر اخلاق و ارزش‌ها و فضیلت نقد کرده‌اند عموماً به این استناد دارند که در دانشگاه‌ها کسانی که در رشته‌های انسانی و اجتماعی تحصیل می‌کنند به نوعی گرایش‌های انتقادی، عرفی یا به هر حال متفاوت یا مغایر با دین پیدا می‌کنند. همچنین از این دیدگاه برخی از این زاویه به فضای علوم انسانی و اجتماعی نگاه می‌کنند که چگونه در میان دانشجویان این رشته‌ها برخی آسیب‌های اخلاقی و اجتماعی رایج شده است. این بخشی از نگاهی است که در دهه‌های اخیر در جامعه ما در مواجهه با علوم انسانی شکل گرفته است. از دیدگاه گفتمان سیاسی رسمی نیز همواره چالش سکولاریزم، غربی‌بودن و ناسازگاری علوم انسانی و اجتماعی با فرهنگ، ارزش‌ها و اخلاق ایرانی و بومی مطرح بوده است. این رویکردهای انتقادی که به نقد فرهنگی و اخلاقی علم انسانی و اجتماعی پرداخته‌اند به نوعی زمینه‌ای فراهم کرده است تا به تدریج این پندار یا تصور ایجاد شود که علوم انسانی و اجتماعی فاقد دلالت‌های ارزشی و اخلاقی قوی در جامعه ایران هستند. از جهاتی دیگر نیز می‌توان به اخلاق زدایی از علم انسانی و اجتماعی در جامعه ما نگاه کرد.

دانش‌های مدرن که در ایران پدید آمده‌اند یعنی دانش‌هایی که از دارالفنون به بعد در سال‌های ۱۲۳۰ در ایران شکل گرفتند و با تأسیس دانشگاه تهران و بعد از آن توسعه یافتند، به منزله «مجموعه‌ای از علوم و فنون» تلقی شدند که بیش از آنکه پاسخگوی نیازهای اخلاقی، معنوی و انسانی در مسیر تقویت و تحکیم ارزش‌های عام و فرهنگی باشند، صرفاً پاسخگوی نیازهای فنی، سازمانی و مادی جامعه تلقی شدند. در نتیجه این رویکرد، عملاً «فرهنگ دانشگاهی» در تمام رشته‌ها از جمله رشته‌های علوم انسانی و اجتماعی در ایران به گونه‌ای تکوین و توسعه پیدا کرد که تأکید و توجه آگاهانه و آشکار بر جنبه‌های اخلاقی و ارزش‌ها و فضیلت‌های این علوم به نحو جدی و تأثیرگذار توجه جامعه را بخود جلب نکرد. گمان می‌کنم که به دلایل مختلف از منظر اخلاق و ارزش‌های انسانی و پیوندهایی که این علوم با فضیلت‌های انسانی دارند ما نیاز داریم آنها را مجدداً بازبینی و ارزیابی کنیم تا قابلیت‌های اخلاقی و ارزشی که این علوم دارند به نحو آگاهانه و عمدانه‌ای برای توسعه اخلاقی جامعه و گسترش فرهیختگی اجتماعی در نظام برنامه‌ریزی آموزش عالی مطرح شوند. ما نیازمند توجه جدی به کارکردها و ابعاد اخلاقی فعالیت‌های دانشگاهی در تمام زمینه‌های تدریس، پژوهش، دانشوری و همکاری دانشگاهی هستیم. دانش‌های انسانی و اجتماعی نه تنها دارای اخلاق حرفه‌ای ویژه‌ای هستند، بلکه نقش مهمی در گسترش و تقویت اخلاق اجتماعی و فضیلت‌های جمعی و انسانی دارند. فعالیت

دانشگاهی و دانشورانه، اگر به نحو اصیل و همراه با درگیری واقعی و معنادار افراد باشد، تمامیت وجود و منش انسان را متأثر می‌سازد و او را به سوی فرهیختگی سوق می‌دهد. فعالیت دانشگاهی و دانشورانه بیش از این که برای رسیدن به «موفقیت» باشد، معطوف به «کمال جویی و بالندگی وجودی انسان» است. ما در سال‌های اخیر در نتیجه چالش‌های سیاسی و اقتصادی که درگیر آن شده‌ایم، توجه کمتری به عملکردها و کارکردهای اخلاقی و فضیلت‌مندان علوم انسانی و اجتماعی داشته‌ایم. اکنون که بیست میلیون دانش‌آموخته و بیش از چهار میلیون دانشجو در کشور وجود دارد، می‌توان با نگاهی اخلاقی و فضیلت‌مندان به علم و به خصوص علوم انسانی و اجتماعی، از ظرفیت‌های معنوی و اخلاقی این دانش‌ها برای توسعه فرهنگی و ارتقاء ظرفیت‌های اخلاقی جامعه بهره برد. بخصوص اگر این واقعیت را در نظر بگیریم که جامعه امروز ما درگیر چالش‌های جدی در زمینه فرسایش سرمایه اجتماعی، کاهش اعتماد اجتماعی، و رشد و گسترش مسائل و آسیب‌های اجتماعی و اخلاقی است. در این موقعیت ما شدیداً نیازمند توجه و استفاده جدی از ظرفیت‌ها و قابلیت‌های اخلاقی و فضیلت‌مندان علم و علوم انسانی و اجتماعی هستیم.

یکی از مسئله‌های ما برای توجه اخلاقی و فضیلت‌مند به علوم انسانی و اجتماعی آشنایی زدایی از کارکردهای اخلاقی این علوم است. این که علم ماهیت و عملکرد اخلاقی دارد، امر بدیهی نیست و در ذهنیت جمعی امروز ما علم را بیش از هر زمان دیگری با منافع مادی و موفقیت‌های شغلی و اقتصادی آن می‌سنجند و می‌فهمند. علم در تسخیر سیاست و بازار درآمده است و میدان اخلاقی آن هر روز تیره‌تر و مبهم‌تر می‌شود. از اینرو یکی از گام‌های مهم در زمینه احیای ارزش‌ها و فضیلت‌های علوم انسانی و اجتماعی، تلاش برای فهم پذیر ساختن و آشنایی زدایی از این فضیلت‌هاست.

ما در دهه‌های گذشته به دلایل متعدد نتوانستیم ماهیت فضیلت‌محور علم مدرن و دانشگاه را بشناسیم و از نهاد علم و دانشگاه در مسیر ارتقای و اعتلای ارزش‌های انسانی و اخلاقی بهره‌برداری کنیم. این نکته که دانشگاه صرفاً سازمان اداری نیست، بلکه فضای تعامل و تفکر اخلاقی است اهمیت چشمگیری برای جامعه ما دارد. ما به عنوان جامعه‌ای که به هر حال از لحاظ تاریخی و دینی به طور آشکاری خواهان گسترش قابلیت‌های اخلاقی هستیم نیازمند توجه آگاهانه و عمدانه به کارکردها و عملکردهای علوم مختلف بویژه علوم انسانی و اجتماعی هستیم.

در دهه‌های اخیر در ایران یکی از گفتمان‌های جامعه این بوده است که به نوعی دانش‌ها و علوم انسانی و اجتماعی را مستقل از اخلاق یا حتی برخی آنرا مغایر با فضیلت و ارزش‌های اخلاقی تعریف کرده‌اند.

شاید در جامعه ما در چشم انداز کلی این باور وجود دارد که حیات دانشگاهی در تمامیت آن وجه اخلاقی دارد اما این وجه اخلاقی حیات دانشگاهی به دلایل مختلف آسیب دیده است. نه تنها چالش‌های ایدئولوژیک و سیاسی بلکه فشارهایی که اخلاق سوداگری و سیطره بازار و کالایی شدن خدمات دانشگاه‌ها و همچنین سیطره ارزش‌های تکنوکراتیک و بروکراتیک همه باعث شده است تا حیات دانشگاهی کمتر از منظر ارزش‌های اخلاقی و فضیلت‌های انسانی دیده شود از این رو من گمان می‌کنم که ما نیاز داریم که به این واقعیت توجه کنیم که نهاد دانشگاه و بویژه علوم انسانی و اجتماعی چگونه می‌توانند به شکل‌گیری نوعی نظم اخلاقی و انسانی و گسترش و توسعه فضیلت‌ها و فرهنگ کمک واقعی و جدی کنند

دانشگاه‌ها در هر جای جهان تنها زمانی توانایی این را پیدا کرده‌اند که به نیازهای تکنیکی و فنی و مادی جوامع و انسان‌ها پاسخ دهند که توانایی تحقق و تأمین نیازهای معنوی و اخلاقی جامعه و انسان‌ها را نیز فراهم کنند.

ما در تمام دوره معاصر بندرت به نحو آگاهانه، سنجیده، جدی و عمیق از زوایه نیازهای اخلاقی‌مان به کارکردهای اخلاقی دانشگاه‌ها و علم جدید نگاه کرده‌ایم. در حالیکه واقعیت این است که همانطور که اشاره کردم اندیشه ورزشی و علم نه تنها در علوم انسانی بلکه در تمام رشته‌های علمی همواره به نحو هستی‌شناسانه‌ای در بردارنده‌ی اشکال گوناگون فضیلت‌های اخلاقی است.

این موضوع صرفاً نوعی شعار یا رویا پردازی در مورد علم یا دانشگاه نیست.

پژوهش‌های علوم انسانی و ارتباط آن با کسب و کارها در ایران

دکتر حمیدرضا دالوند

با تغییر نگاه به اشتغال و رشد بازار فروش ایده و دستاوردهای فکری، همچنین تمایل اهل علم در مشارکت و انتفاع از سود حاصل از تولیدات فکری خود، به تدریج در جهان مدرن مدل‌های کسب و کار هم تغییر و تفاوت پیدا کرده است و صاحبان شرکتها لزوماً صاحبان ثروت‌های کلان نیستند و یا وجود شرکتها و کارخانه‌های بزرگ شرط لازم برای ثروتمند شدن نیست. در تغییر پیش آمده آنچه اهمیت دارد اندیشه و فکر آدمی است. هرچه ایده‌های نو، قابل اجرا و مبتنی بر دانش در پاسخ به نیازهای روز ارائه و اجرا شوند، موفقیت صاحب ایده و تسلط او بر بازار و مراکز قدرت و ثروت قطعی‌تر است. در نتیجه چنین تغییر نگاهی بود که در دهه‌های اخیر مفاهیمی چون شرکت‌های دانش بنیان، پارک علم و فناوری، استارت‌آپ، مراکز رشد، تجاری سازی دانش و... در حوزه میان رشته‌ای علم و صنعت یا بازار و دانشگاه پدید آمدند و انقلابی نو در صنعت و ثروت را پدید آورده‌اند. علوم انسانی با توجه به ماهیت محصولات آن، چه جایگاهی در تغییرات جدید فضای کسب و کار دارد؟ و سهم آن چیست؟ بی‌گمان این تغییرات را شاید نوعی فرصت برای علوم انسانی و تبدیل دستاوردهای آن به ثروت باید تلقی کرد. زیرا محصولات آن ایده و از جنس فکر و اندیشه است. با این همه هنوز نگاه غالب به ویژه در کشور ما این است که صنعت منبع تولید ثروت است. بنابر این تغییر نگاه جامعه شرط موفقیت در این عرصه است. مرکز رشد و نوآوری علوم انسانی می‌توانند با ارائه الگوهای موفق در تبدیل ایده به ثروت، تغییرات را در جامعه آغاز کنند و باورهای موجود را دگرگون سازند. شاید در حال حاضر این مهمترین و توقعی است که از آنها انتظار می‌رود. علوم انسانی را به لحاظ کاربرد به دو بخش بزرگ می‌توان تقسیم کرد:

الف: حوزه‌های بنیادی و حاکمیتی:

بخشی از علوم انسانی به امور کلان بنیادی و حاکمیتی چون مسائل هویتی، حفظ حاکمیت ملی، دین، سیاست، فرهنگ، اندیشه و... می‌پردازد. تاریخ،

پژوهش و جامعه، ویژه نامه هفته پژوهش

کردن، مدارا، صلح، ارزش‌های زیبایی‌شناسانه و بسیاری از ارزش‌های وجودی و اخلاقی دیگر است.

علوم انسانی و اجتماعی به مثابه فضای اخلاقی در درون دانشگاه‌ها است فضایی که در آن این امکان فراهم می‌شود که تا ما انسان‌ها این یادآوری را به خود کنیم که به عنوان انسان نه تنها به کالا، اشیا، ابزار و فنون، بلکه به مهربانی، عشق ورزی، دوستی، مهمان‌نوازی، صمیمیت، مدارا، گفتگو، اندیشیدن، صداقت، راستگویی، بزرگ‌منشی، نوع دوستی، خیرخواهی و تمام ارزش‌های اخلاقی دیگر نیاز داریم. هانا آرنه از جمله محققانی است که در اندیشه‌های خودش همواره اهمیت پیوند میان اندیشه ورزی و ارزش‌های اخلاقی را به ما یادآوری کرده است. از دیدگاه آرنه اندیشیدن امری است که به نوعی مستلزم تعامل و همزیستی مدنی و جمعی است. همین پیوند میان اندیشیدن با ضرورت زندگی جمعی و مدنی و داشتن تعامل خود یکی از کارکردهای اخلاقی نهاد دانشگاه بویژه علوم انسانی و اجتماعی است. محققان علوم انسانی و اجتماعی از طریق فعالیت‌های اندیشه ورزانه نه تنها به فعالیت شناختی بلکه به نوعی «عاملیت اخلاقی» خود نیز دقت و توجه می‌کنند. سایر ارزش‌های نهفته در دانشگاه مانند استقلال دانشگاهی و آزادی دانشگاهی نیز مانند اندیشه ورزی در بردارنده‌ی دلالت‌های اخلاقی گسترده‌ای است که ما آنها را کمتر به نحو جدی در نظر گرفته ایم. همواره بحث آزادی و استقلال دانشگاهی از دریچه سیاسی به آن نگریسته شده است. اما واقعیت این است که وقتی ما به انسان‌ها استقلال و آزادی برای اندیشه ورزی می‌دهیم، آنها را درگیر مسئولیت انسانی و اخلاقی بزرگی می‌کنیم. مسئولیت اخلاقی و انسانی که محققان دانشگاهی بویژه در علوم انسانی ناگزیر باید رسالت انسان بودن و «محافظة از ارزش‌های اخلاقی» و «دفاع از فضیلت‌ها» را برعهده گیرند. ■

یکی از آشکارترین فضیلت‌هایی که دانشگاه‌ها و بویژه حوزه‌های علوم انسانی و اجتماعی آنها را تقویت می‌کند، همین کارکرد علم به مثابه یادگیری است.

ما در تمام دوره معاصر بندرت به نحو آگاهانه، سنجیده، جدی و عمیق از زوایه نیازهای اخلاقی مان به کارکردهای اخلاقی دانشگاه‌ها و علم جدید نگاه کرده ایم.

تاریخ دانشگاه و علم نشان می‌دهد که دانشگاه‌ها به مثابه فضاهای تامل و رشته‌های علمی به مثابه فضاهایی که در آن فعالیت‌های متعدد که به نام اندیشه ورزی انجام می‌شود همواره دلالت‌های اشکار و یا ضمنی اخلاقی داشته‌اند. واقعیت این است که دانش در هر معنای آن همواره نوعی پرسشگری و جستجو کردن است. این پرسشگری و جستجو کردن در ذات خود علمی فضیلت مدار و اخلاقی است. انسان همواره جهل را نه فقط فقدان نوعی دانایی فنی بلکه نوعی فقدان فضیلت اخلاقی نیز بشمار آورده است. دانشگاه‌ها و بویژه علوم انسانی و اجتماعی به شیوه‌های گوناگونی ما انسان‌ها را بسوی فضیلت‌ها و ارزش‌های اخلاقی فرا می‌خوانند.

یکی از آشکارترین فضیلت‌هایی که دانشگاه‌ها و بویژه حوزه‌های علوم انسانی و اجتماعی آنها را تقویت می‌کند، همین کارکرد علم به مثابه یادگیری است. یادگیری یعنی تامل، دقت، توجه، و گفتگو کردن. نیکسون نشان می‌دهد که چگونه مفاهیم و مقولاتی که بیان کردیم (یعنی دقت کردن، توجه کردن، بحث کردن، گفتگو کردن، نوشتن، خواندن، دیدن، مشاهده کردن و سایر فعالیت‌هایی که ما در فرایند تدریس تحقیق و همکاری علمی و دانش‌وری انجام می‌دهیم) در بردارنده‌ی فضیلت‌های اخلاقی حیاتی برای زندگی ماست. دانشگاه به گونه‌ای است که به ما کمک می‌کند تا نوعی فهم مشترک از هدف‌ها و نتایج اخلاقی زندگی اجتماعی بدست آوریم.

علوم انسانی و اجتماعی هر کدام به شیوه خاص خود این فضیلت‌ها و ارزش‌های اخلاقی را برای ما ممکن می‌سازند. دانشگاه‌ها و بویژه علوم انسانی و اجتماعی همواره نوعی یادآوری اهمیت ارزش‌های انسانی و اخلاقی در زندگی بشر هستند

دانشگاه‌ها از طریق ایجاد فضای تامل این امکان را فراهم می‌کنند تا ما به طور مستمر و نظامند به این واقعیت توجه کنیم که انسان شدن و انسان بودن نیازمند توجه عمیق و همه جانبه به فضیلت‌های انسانی و اخلاقی مانند گفتگو

فلسفه، کلام، ادیان، زبان ملی، ادبیات و… دانش‌هایی هستند که در مجموع بنیان‌های جامعه را می‌سازند. نه تنها از این دانش‌ها توقع تجاری‌سازی و کسب درآمد نمی‌رود که دولت‌ها برای پیشبرد اهداف کلان خود نیازمند به سرمایه‌گذاری در این بخش هستند.

متأسفانه تا سخن از تجاری‌سازی دستاوردها و خدمات علوم انسانی به میان می‌آید، اذهان متوجه امور حاکمیتی و کارکرد بنیادی علوم انسانی می‌شود. در اینجا ضمن تأکید بر لزوم ادامه پژوهش‌های بنیادین و توجه بی‌چشمداشت دولت به این بخش، امر دستاوردها و خدمات علوم انسانی از بقیه امور جدا می‌شود و آنچه ظرفیت تجاری‌سازی دارد همین بخش خدمات عمومی قابل ارائه است نه کلیت علوم انسانی.

ب. حوزه‌های کاربردی و خدماتی علوم انسانی:

در این‌حوزه نتایج پژوهش‌های علوم انسانی و اجتماعی چه بطور مستقیم و چه با ترکیب و تلفیق با دستاورد دیگر رشته‌ها و حوزه‌ها، به‌ویژه فناوری، قابلیت بالایی برای تجاری‌سازی و جبران سرمایه‌گذاری دولتها در حوزه بنیادی و حاکمیتی علوم انسانی را دارند.

مثال: پژوهش در حوزه زبان به‌ویژه زبان ملی، امری بنیادی و حاکمیتی است و کسی توقع تجاری از آن ندارد ولی حل مشکل املای فارسی برای کودکان بر اساس یافته‌های زبان‌شناسی و تولید و عرضه نرم افزارهایی برای حل این مشکل(ایده‌ای که به این مرکز واصل شده است)، امری کاربردی، ناظر بر حل مشکلات و نیازهای جامعه است که قابلیت تجاری‌سازی بالایی دارد. براساس آمارهای موجود سالی یک میلیون و سیصد هزار دانش‌آموز پایه اول ابتدایی وارد مدارس کشور می‌شوند. اگر در خوشبینانه‌ترین حالت، دامنه مشکل فراگیری املا را تا پایان پایه دوم بدانیم، همزمان با یک بازار ۲۶۰۰۰۰۰ نفری روبرو هستیم.
مهمترین ظرفیتهای تجاری‌سازی خدمات و دستاوردهای علوم انسانی:

۱- دستاوردها و خدمات مستقیم علوم انسانی(این خدمات به صورت مرسوم در جامعه ارائه می‌شوند و نیاز به توضیح ندارند ولی با حمایت از ایده‌های نو می‌توان کیفیت و دامنه دسترسی بدان‌ها را تغییر داد):

- خدمات توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور.**
- تبلیغات و بازار**
- خدمات اداری**
- مدیریت مالی**
- خدمات برنامه ریزی و برنامه نویسی**
- خدمات حسابداری و بانکداری**
- خدمات روان شناسی**
- خدمات جامعه‌شناسی و حل آسیبهای اجتماعی**
- خدمات مشاوره**
- خدمات حقوقی**

پژوهش و جامعه، ویژه نامه هفته پژوهش

- اخلاق و تربیت و آموزش کودکان و نوجوانان

- زبان و زبان آموزی

- گفتار درمانی و زبان پریشی

- خدمات علوم شناختی

- اطلاع‌رسانی و کتابداری

- روزنامه‌نگاری و ارتباطات

۲- خدمات بین‌بخشی و تلفیق با فناوری:

رایانه و علوم انسانی:

تلفیق علوم انسانی به‌عنوان محتوا و علوم رایانه‌ای به‌ویژه در حوزه نرم افزار به‌عنوان بستر، دنیا معاصر را به شدت تغییر داده است و ساختارهای اجتماعی و اقتصادی را متحول کرده و مسیر تاریخ را تغییر داده است. ایده‌پیدایش شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی و ظرفیت‌های آن، امری مربوط به حوزه علوم انسانی است و نمونه‌ای از ظرفیت‌های این حوزه است. با توجه به غنای علوم انسانی و میراث فکری و فرهنگی در ایران، توسعه و توجه این بخش می‌تواند نتایج مفیدی در پی داشته باشد.

تولید نرم افزارهای کاربردی مختلف:

همانطور که می‌بینیم و کارهای خوبی صورت گرفته است، محتوای علوم انسانی را می‌توان در قالب نرم افزارهای مختلف به دست مخاطبان رساند.

زبان و رایانه:

زبان و رایانه گستره‌ای نو در حوزه زبان‌شناسی پیکره‌ای است که کاربردها و ظرفیت‌های تجاری چشمگیری در زمینه ترجمه ماشینی، زبان‌ماشین، مخابرات و… دارد. پایگاه داده‌های زبان فارسی پژوهشگاه بستری است که براساس آن ایده‌های بسیاری را میتوان عملی کرد.

فضای مجازی و تولید محتوا:

رشد فضای مجازی و چالش‌های آن، ضرورت توجه به علوم انسانی و تولید محتوای مناسب و مبتنی بر میراث غنی فرهنگی را سبب شده است و ظرفیت خوبی برای سرمایه‌گذاری فراهم ساخته است.

علوم انسانی و سینما و تلویزیون:

ادبیات داستانی، تاریخ، فولکلور و میراث فکری ایرانیان از اسطوره و حماسه تا دین و اندیشه، دستمایه غنی و عظیمی برای رشد صنعت سینما و انیمیشن است.

علوم انسانی و صنعت:

نمونه‌ای از تلفیق علوم انسانی و صنعت، در خصوص استفاده از دانش‌نشانه‌شناسی در طراحی، تولید و بسته‌بندی صنعتی است. مثال: ایده‌واصله‌به‌این مرکز در خصوص مد و طراحی لباس بر مبنای نمادهای بومی و میراث گذشته است.

علوم انسانی و تجارت الکترونیک:

چه در عرصه تجارت، حقوق، امور مالی و چه در عرصه بازاریابی و تبادل محصولات بومی، تجارت الکترونیک بدون دانش‌های علوم انسانی غیر ممکن است. ایده تجارت بی‌واسطه محصولات محلی مثل زعفران، از جمله شرکت

های موفق در پارک علم و فناوری دانشگاه بیرجند، نمونه‌ای از این دست است.

علوم انسانی، هنر و صنایع دستی:

علوم انسانی به‌ویژه دانش آموختگان مردم‌شناسی، شناخت ژرفی از هنر و صنایع بومی ایران دارند، ایده‌احیا، روزآمدسازی و پیوند گذشته و حال در بستر هنر، ظرفیت بزرگی برای تحصیل کردگان علوم انسانی است.

علوم انسانی و صنعت گردشگری:

گردشگری از جمله ظرفیت‌های مهم توسعه در ایران است، خدمات و دستاوردهای علمی چون تاریخ، باستان‌شناسی، جغرافیا، مردم‌شناسی و… دیگر رشته‌های حوزه علوم انسانی هم پیوند با گردشگری، می‌توانند در شکوفایی و ترویج درست آن موثر باشند.

برای گذر از این وضعیت و تغییر نگاه به علوم انسانی و همسان‌سازی درآمدآن با علوم مهندسی، گسترش مراکز رشد و نوآوری علوم انسانی و الگوسازی ایده‌های موفق مراکز یادشده، تنها راه پیش‌روی ماست. از این رو، مهمترین هدف ایجاد این مراکز به شرح زیر است:

- کمک به شکل‌گیری، پرورش و استمرار فعالیت نوآورانه در حوزه علوم انسانی
- هدایت فعالیتهای نوآورانه علوم انسانی در راستای سیاستهای علمی و فناوری کشور

- کمک به نوآوران علوم انسانی جهت تکمیل چرخه نوآوری (از ایده تا تجاری‌سازی محصول)

- حمایت از ایده‌های نوآورانه علوم انسانی جهت ورود به مراکز رشد و تجاری‌سازی.

- هدایت و حمایت از طرحهای کاربردی و پایان‌نامه‌های دانشجویی متضمن ایده‌های کارآفرین در حوزه علوم انسانی

- ایجاد سیستمی مناسب برای ثبت و ارزیابی مالکیت‌های فکری دانش آموختگان علوم انسانی

- حفظ و حراست از حقوق مادی و معنوی مالکیت فکری دانش آموختگان علوم انسانی

- تشویق و ایجاد انگیزه در محققین علوم انسانی به اجرای طرح‌های کاربردی
- ایجاد فضای مناسب کسب و کار و کاهش دامنه ریسک برای تبدیل ایده

ها و نتایج پژوهش‌های علوم انسانی(اعم از طرح، پایان‌نامه، مقاله و…) به محصول و خدمات در قالب شرکت‌های نوپا و دانش‌بنیان
ایجاد مرکز رشد در حوزه علوم انسانی هم امری نو و هم دشوار است، چون بیشتر رشته‌های علوم انسانی ظرفیت تجاری‌سازی بالایی ندارند. بنابر این خود این اقدام نوآورانه است.

پژوهشگاه وظیفه و ماموریت اصلی خود را مرجعیت در علوم انسانی و الگوسازی می‌داند از این رو در ایجاد مراکز رشد نیز در پی الگوسازی برای مراکز رشد علوم انسانی است. بر آن است تا الگویی قابل اجرا در مقوله تجاری‌سازی دستاوردهای علوم انسانی آرایه کند و تنها در پی ایجاد یک مرکز رشد تکلیفی نباشد. مرکز رشد

پژوهشگاه مردم‌آسان، مطالعات زیربنایی

محلی برای تجربه کردن، اصلاح و استانداردسازی ایده‌ها ست. ایده‌های موفق و قابل اجرا در قالب کتاب‌هایی برای استفاده عموم از سوی پژوهشگاه منتشر خواهند شد و بنام صاحب ایده به نوعی ثبت می‌گردند.

امتیاز پژوهشگاه نسبت به دانشگاه در این است که ایده‌ها برآمده از پژوهش مستقیم خود اعضای هیات علمی و دانشجویان معدود آنان در سطح تحصیلات تکمیلی است. بنابر این ایده‌ها اصولاً دانش‌بنیان و مبتنی بر یافته‌های پژوهشی خود فرد است و اگر موفق به تبدیل آن به شرکت بشوند، نوعاً شرکتی دانش‌بنیان مشمول ضوابط ابلاغی از سوی نهاد ریاست جمهوری خواهند بود. همچنین، علاقه و تعهد صاحبان ایده به بافته‌های پژوهشی خود بی‌گمان در موفقیت مرکز موثر است.

ایجاد مرکز رشد و تبدیل یافته‌های پژوهشی به شرکت‌های تجاری، موضوع کاربردی‌سازی علوم انسانی را که تاکنون پژوهشگاه به لحاظ نظری هم در طرح اعتلای علوم انسانی و هم در ایجاد پژوهشکده کاربردی‌سازی مفصل بدان پرداخته، عملیاتی می‌کند و چرخه تولید علمی و کاربست آن در جامعه را الگوسازی می‌کند.

توجه پژوهشگاه به مرکز رشد و ارائه الگوی موفق، مبتنی بر شعار و راهبرد کلی برنامه پنج‌ساله پژوهشگاه مبنی بر حرکت سازمان به سوی سازمان مسئول است. امروز با توجه به چالش اشتغال و تأکید رهبری و دولت بر حل آن، پژوهشگاه خود را مسئول و ملزم به مشارکت در رفع این بحران می‌داند. متأسفانه خیل عظیمی از جامعه بیکاران دانشگاهی متعلق به حوزه علوم انسانی هستند و علوم انسانی کانون بحران دانش آموختگان دانشگاهی شده است. حال اگر ما بتوانیم ظرفیت‌های تجاری‌سازی علوم انسانی را پیدا کنیم و در قالب الگوهای موفق به جامعه ارائه دهیم، از آنجا که این الگوها قابلیت تکرار خواهند داشت و دیگران هم خواهند توانست در اقصی نقاط کشور آنها را اجرا کنند، گام بزرگی در حل بحران مورد بحث خواهد بود.

اگرچه موضوع ایجاد مراکز رشد ذاتاً امری تجاری و از جنس سود و زیان و بده و بستان است، اما پژوهشگاه فقط چنین نگاهی به فعالیت صاحبان ایده ندارد و شعار خود را " مرکز رشد پل موفقیت صاحبان ایده" انتخاب کرده است. سود پژوهشگاه به هیچ روی از درآمد ریالی مرکز نیست. سود ما در موفقیت ایده‌ها و الگوسازی آنهاست. از این رو با همه توان و امکانات برای کمک به موفقیت صاحبان ایده آماده هستیم و این قول را به اعضای محترم هیات علمی و دانشجویان مبتکر و صاحب ایده می‌دهیم که از هیچ کمکی دریغ نکنیم زیرا موفقیت آنها را موفقیت خود می‌دانیم.

پژوهشگاه می‌کوشد با ایجاد مرکز رشد و نوآوری، نسبت به جذب همکاری نهادهای مدنی و عمومی نیز اقدام کند تا با شناسایی مشکلات اجتماعی و فرهنگی موجود و جذب پشتیبانی و مشارکت سازمان‌های یادشده، پژوهشهای دانشگاهی را مسئله محور کند و از فاصله علم و عمل بکاهد، در این زمینه با شهرداری تهران وارد گفتگو شده ایم.■

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و ترویج علم در ایران

دکتر منصور ساعی

علمی ترویجی، ۲۹ نشریه دارای رتبه علمی پژوهشی دانشگاه آزاد، ۲۲ نشریه دارای رتبه علمی پژوهشی حوزوی و ۱۱ نشریه دارای رتبه علمی ترویجی حوزوی به جامعه علمی، محققان، دانشجویان و صاحبان نشریات علمی کشور خدمات گوناگون ارائه می‌دهد. اکنون میزان بازدید روزانه کاربران از پرتال جامعه علوم انسانی به طور میانگین به ۵۰ هزار بازدید در روز (ماهانه یک و نیم میلیون بازدید) می‌رسد که می‌توان آن موفق‌ترین پرتال و شبکه ترویج رایگان علم ایران و حتی خاورمیانه دانست. در واقع می‌توان گفت یکی از ابزارهای مهم و موفق پژوهشگاه در ترویج علم در ایران راه اندازی و توسعه پورتال جامع علوم انسانی بوده است که در رتبه بندی آکسا در ایران در رتبه ۳۹۰ قرار دارد که حتی با وب سایت های خبری و خبرگزاری ها در حال رقابت است. توسعه این پورتال به برندسازی و توسعه خوشنامی پژوهشگاه کمک خواهد کرد.

همایش ها، نشست ها و سخنرانی های علمی: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی تنها پژوهشگاه حوزه علوم انسانی در ایران است که دارای حداقل سه سالن اجتماعات و جلسات است که روزانه در تمام ساعات، به صورت همزمان، در آنها نشست ها و پنل ها و همایش های علمی و تخصصی مساله محور و هدفمند با حضور صاحب نظران متفکران و پژوهشگران در میان استقبال مطلوب علاقه مندان برگزار می شود. به عبارتی پژوهشگاه به دلیل این زیرساخت مناسب برای ترویج و تبادل و به اشتراک گذاری علم و افکار، به کانون گردهمایی نخبگان و پژوهشگران و علاقه مندان و دغدغه مندان علوم انسانی

اگر ترویج و عمومی سازی علم را فعالیت هایی در راستای همگانی کردن علم، گسترش تفکر و طرز تفکر علمی یا علاقه مند کردن مردم یا انتشار و انتقال علم و یافته های علمی، آموزش علم به جامعه و ساده سازی و دسترس پذیری آن توسط ارتباط گران مانند موسسات، دانشمندان، پژوهشگران و روزنامه نگاران برای فهم و درک عموم بدانیم، توجه و اهتمام به ترویج و توسعه علم، از مهمترین راهبردها و موفقیت های پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در سال های اخیر بوده است. برای اثبات ادعا می توان به برخی موارد ذیل اشاره کرد که در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، قدیمی ترین و خوشنام ترین موسسه پژوهشی علوم انسانی و بزرگترین شبکه علوم انسانی ایران صورت گرفته است:

پورتال جامع علوم انسانی: پورتال جامع علوم انسانی وابسته به پژوهشگاه از سال ۱۳۸۹ تاکنون با هدف توزیع عادلانه، رایگان، آسان و سریع مقالات علمی و تخصصی در حوزه علوم انسانی و اسلامی، مشغول به ارائه خدمت ترویجی مقالات حوزه های متنوع علوم انسانی بوده است؛ در طول هشت سال گذشته (تا پایان سال ۹۶) نزدیک به ۳۰۰ هزار مقاله فارسی از بیش از ۱۳۰ هزار صاحب اثر، جمع آوری و بازنشر داده است که قدیمی ترین آن به سال ۱۳۰۰ شمسی بازمی گردد.

پرتال جامع علوم انسانی با میزبانی از ۱۲۵۵ نشریه حوزه علوم انسانی و اسلامی که ۴۹۸ نشریه آن دارای رتبه علمی پژوهشی، ۴۸ نشریه دارای رتبه

در ایران تبدیل شده است.

به نظر می رسد پژوهشگاه باید در راستای توسعه سیاست ترویج علم، امروز بیش از هر زمان دیگری اهمیت ارتباطات و حضور در رسانه های مختلف جمعی (مطبوعات و رادیو و تلویزیون) و اجتماعی (وب سایت های تعاملی، شبکه های اجتماعی و میکرو بلاگ ها و شبکه های اجتماعی) را درک کند تا بتوان نقش آفرینی و اثربخشی علوم انسانی در کشور به خوبی نشان دهد.

وب سایت پژوهشگاه: یکی از درگاه های مهم پژوهشگاه برای ترویج علم، وب سایت پژوهشگاه است. تولید، مستندسازی و انتشار اخبار و اطلاعات مربوط به رویدادها و موضوعات علمی و پژوهشی در قالب های متن (وب)، پادکست و وادکست در وب سایت پژوهشگاه این وب سایت را در زمره یکی از پربازدیدترین وب سایت های کشور قرار داده است.

حضور در رسانه های اجتماعی: در سال های اخیر پژوهشگاه علوم انسانی در راستای ترویج علم و دانش و توسعه ارتباط با شبکه گسترده مخاطبان و دغدغه مندان و پاسخگویی به نیازها آنان، حضور موفقی در رسانه های اجتماعی دارای ضریب نفوذ اجتماعی بالا، داشته است. تاجایی که اخبار و اطلاعات مربوط به رویدادها و موضوعات علمی و آموزشی و پژوهشی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی به صورت آنلاین در قالب های متن، پادکست و وادکست و متن و عکس منتشر کرده است. انتشار اخبار و اطلاعات در دنیای رسانه های اجتماعی به قابلیت به اشتراک گذاری (همرسانی) وسیع، از قابلیت تکثیر و ابرال برخوردار بوده و به توسعه و تقویت برند و نفوذ اجتماعی پژوهشگاه انجامیده است. اکنون کانال تلگرامی پژوهشگاه بیش از ۵ هزار عضو دارد که کمتر کانال سازمانی علمی و پژوهشی در ایران دارای چنین تعداد اعضای ثابتی است.

انتشار نشریه و کتاب: در پژوهشگاه در راستای ترویج علم در کشور، بیش از ۲۲ نشریه علمی پژوهشی تولید و منتشر می شود. این تعداد نشریه علمی پژوهشی هم موجبات جذب و جلب مشارکت شبکه پژوهشگران حوزه های مختلف علوم انسانی در کشور را میسر کرده است و هم زمینه انتشار آثار علمی و مقالات و نتایج یافته های آنها را فراهم ساخته است. این تعداد نشریه همچنین بیانگر تنوع مطالعات و حوزه های مطالعاتی و پژوهشی تخصصی و بین رشته ای

در پژوهشگاه است. در همین زمینه باید به انتشار سالانه بیش از ۶۰ جلد کتاب با موضوعات متنوع علمی حاصل از پژوهش های مساله محور اشاره کرد که توانسته پژوهشگاه را به عنوان یکی از تامین کنندگان نیازهای علمی و آموزشی دانشگاه ها و مخاطبان و کسب و کار ها تبدیل کند.

به نظر می رسد پژوهشگاه باید در راستای توسعه سیاست ترویج علم، امروز بیش از هر زمان دیگری اهمیت ارتباطات و حضور در رسانه های مختلف جمعی (مطبوعات و رادیو و تلویزیون) و اجتماعی (وب سایت های تعاملی، شبکه های اجتماعی و میکرو بلاگ ها و شبکه های اجتماعی) را درک کند تا بتوان نقش آفرینی و اثربخشی علوم انسانی در کشور به خوبی نشان دهد. به ویژه در دنیای آنلاین، پژوهشگاه به دلیل تغییر ذائقه و عادات مخاطبان عام باید به سمت تولید محتوای ویژه و بصری سازی اطلاعات حرکت کند و از تمام ظرفیت های رسانه ای به خوبی بهره گیرد. البته در اینجا نقش پژوهشگران و اعضای هیات علمی هم بسیار پررنگ است تا با حضور در شبکه های اجتماعی علمی چون ریسرچ گیت و آکادمیا و نظایر آن و به بارگذاری تولیدات علمی و پژوهشی خود و تشکیل شبکه اجتماعی و حلقه های همکاری علمی در سطح ملی و بین المللی به ترویج و به اشتراک گذاری نتایج مطالعات خود در سطح ملی و بین المللی بپردازند. این امر می تواند به تقویت رتبه بندی پژوهشگاه در سطح ملی و بین المللی کمک کند. ■

برندینگ، تولید و ترویج پژوهش‌های علوم انسانی در ایران

دکتر آزیته افراشی

اصطلاحات برند و برندینگ، در کنار اصطلاحاتی مانند تولید علم، عرضه علم، نرخ رشد محصولات علمی همچون مقالات علمی پژوهشی و حتی کلمه‌ای مانند رقابت که ظاهراً کاربرد گسترده‌تری نسبت به اصطلاحات فوق دارد، ولی در کاربردی مانند رقابت در تولید علم در کنار همین اصطلاحات قرار می‌گیرد، از حوزه تجارت و بازاریابی به حوزه مدیریت علم و پژوهش بسط یافته‌اند.

پیش از آنکه به موضوع یادداشت حاضر، آنگونه که در عنوان آن ذکر شده پردازیم، جای دارد در خصوص نکته‌ای تامل کنیم. فرآیند انتقال اصطلاحات، میان حوزه‌های مختلف، امری رایج و همیشگی است. مثلاً در دوره‌های مختلف تاریخ زبان شناسی، اصطلاحاتی همچون مورفولوژی از پزشکی و داده از علم رایانه یا روابط خانوادگی بین زبان‌ها از زیست‌شناسی به حیطه اصطلاحات زبان‌شناسی راه یافته‌اند. در این فرآیند انتقال، صرفاً یک اصطلاح انتقال نمی‌یابد بلکه نگرشی، در قالب یک کلان‌استعاره، از یک حوزه علمی یا تجربی به حوزه‌ای دیگر منتقل می‌شود که خواه ناخواه بر بسیاری از جهت‌گیری‌ها و تصمیم‌گیری‌ها در آن حوزه تأثیر می‌گذارد. وقتی تعداد قابل توجهی از اصطلاحات به کار رفته در حوزه مدیریت علم و پژوهش از حوزه تجارت و بازاریابی قرض گرفته شده باشد، به تدریج ولی با قدرت بسیار این اندیشه زیربنایی شکل می‌گیرد که علم کالایی تجاری است، کالایی که همواره باید مابه‌ازای مادی داشته باشد. کالایی که باید در در یک دستگاه تولید شود؛ و البته در ادامه این فرآیند استعاره‌سازی، پژوهشگر، خود به مثابه همان دستگاه تولید علم قلمداد می‌شود؛ و استعاره پژوهشگر به مثابه دستگاه تولید علم، بی‌تردید آسیب‌های جدی هم به پژوهشگر و هم به علم وارد می‌سازد.

با مقدمه‌ای که گفته شد اکنون به موضوع برندینگ تولید و ترویج پژوهش‌های علوم انسانی در ایران می‌پردازیم. اگر در این کاربرد، برندینگ را به شهرت علمی پژوهشگاه و پژوهشگران آن به انجام برخی از انواع پژوهش در علوم انسانی تعبیر کنیم، موضوع روشن‌تر می‌شود. شهرت علمی دو بعد دارد، یک بعد آن ناشی از کیفیت انجام پژوهش است. تمام ملاک‌هایی که برای ارزیابی کیفیت پژوهش‌های علمی، مورد استفاده قرار می‌گیرند در این خصوص به کار می‌آیند. مثل روزآمدی، علمی بودن به حیث روش و چهارچوب، اثرگذاری، تخصصی بودن، بین‌رشته‌ای بودن، کاربردی‌سازی، عمومی‌سازی و جزآن. بنابر این گام نخست برای شکل‌گیری برندهای علمی، انجام پژوهش‌های با کیفیت از سوی پژوهشگران و ایجاد زمینه مناسب و تشویق انجام پژوهش‌های با کیفیت از سوی پژوهشگاه است. بعد دیگر شهرت علمی، بر همان منوال که در حوزه بازاریابی و تجارت یعنی مبداء شکل‌گیری استعاره "برندینگ" صادق بود، تبلیغات است. منظور از تبلیغات در حوزه پژوهش، روش‌های معرفی پژوهش‌های صورت گرفته است. راهکارهایی که پژوهش‌ها را به مخاطبان وسیع‌تری معرفی می‌کند در این زمینه کاربرد دارند. این راهکارها از تدریس در کلاس و کارگاه تا برگزاری سخنرانی و همایش و نشست و حتی مصاحبه متغیرند. راهکارهای مذکور در تعامل پژوهشگران و پژوهشگاه عملی می‌شوند. البته راهکارهایی نیز وجود دارد که فقط نهادهای تصمیم‌گیرنده از عهده اجرای آن بر می‌آیند. مثلاً جذب دانشجو در یک رشته خاص یا احراز قطب علمی در موضوعی معین یا انعقاد تفاهم‌نامه با نهادی که به گسترش و استحکام موضوعی خاص بیانجامد یا حتی تاسیس مجله در موضوعی ویژه.

از آنچه به اجمال گفته شد می‌توانیم اینگونه دریابیم که لازمه شهرت علمی، ارتقاء کیفیت پژوهش و به کارگیری روش‌هایی سنجیده، برای معرفی چنین پژوهش‌هایی به طیف مخاطبان است.

البته امروزه تعاملات پژوهشگران در سطح بین‌المللی از طریق شبکه‌های اجتماعی مختص پژوهشگران، طرفداران بسیار دارد. عضویت در این شبکه‌های اجتماعی، پژوهشگر را به یک گفت‌مان دائمی و روزآمد علمی وارد می‌سازد که خود موجب می‌شود پژوهشگر و نهاد سازمانی‌ای که او بدان وابسته است به عرصه بین‌المللی معرفی شود. در زیر به اجمال به سه نمونه از این شبکه‌های اجتماعی می‌پردازیم.

گوگل اسکالر، جستجویی از شرکت گوگل است که امکان جستجوی کلیدواژه‌ها در مقاله‌ها، رساله‌های علمی و گزارش‌های فنی را فراهم می‌کند. منابع موجود در رشته‌های مختلف دانشگاهی در حوزه جستجوی این ابزار به‌طور رایگان قرار دارد. نتایج جستجو بر اساس میزان ارتباط با واژه جستجو شده فهرست می‌شود. بر خلاف موتور جستجوی همگانی گوگل، در گوگل اسکالر مرتب کردن یافته‌ها بر اساس میزان ارجاع به آن توسط دیگر مؤلفان است و نه صرفاً دفعات بازدید یا پیوند به آن در اینترنت.

گوگل اسکالر مختص کاوش در مطالب علمی و پژوهشی است. با این کاوشگر

می‌توان در منابع دانشگاهی و پژوهشی شامل مقالات، رساله‌های دانشگاهی، کتاب‌ها و چکیده‌ها به جستجو پرداخت. منابع جستجو شونده از پایگاه‌های ناشران دانشگاهی، انجمن‌های علمی، گنجینه‌های برخط، دانشگاه‌ها و دیگر پایگاه‌های علمی و پژوهشی متغیر است.

گوگل اسکالر اسناد را نیز مانند پژوهشگران رتبه‌بندی می‌کند، یعنی متن کامل هر سند را می‌سنجد و بر اساس اینکه کجا منتشر شده، چه کسی آن را نوشته، چند بار به آن استناد شده و تازه‌ترین استنادها از چه زمانی است. اثر را طبقه‌بندی می‌کند. گوگل اسکالر کاربر را با اسناد کلیدی در هر زمینه پژوهشی آشنا می‌کند و از این راه به پژوهشگران فرصت می‌دهد تا در تولید منابع علمی آینده نقش داشته باشند. این کاوشگر خدمات گوناگونی را در اختیار کاربران ارائه می‌دهد که می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: امکان جستجوی مقاله‌ها بر حسب سال انتشار، مشاهده ارجاع‌ها و جستجو بر اساس آن، امکان مشاهده شمار ارجاع‌ها، یافتن نسخه‌های گوناگون مقاله در اینترنت، امکان ارائه ارجاع قالب‌بندی شده مقاله با فرمت‌های گوناگون، نمایش اطلاعات نویسندگان و پژوهشگران برتر.

دیگری شبکه اجتماعی آکادمیا یکی از محبوب‌ترین شبکه‌های اجتماعی در ایران و جهان است که هر لحظه به اعضای آن افزوده می‌شود. آکادمیا یک شبکه اجتماعی برای دانشگاہیان است که می‌تواند برای به اشتراک گذاشتن مقالات، نظارت بر تأثیر آنها و دنبال کردن تحقیقات در یک زمینه خاص مورد استفاده قرار گیرد.

به عنوان یک شبکه اجتماعی دیگر مختص پژوهشگران می‌توان به ریسرچ‌گیت اشاره کرد. ریسرچ‌گیت یک شبکه اجتماعی علمی برای پژوهشگران، دانشمندان، استادان و دانشجویان سراسر جهان در جهت ارتباط، همکاری، پرسش و پاسخ و مبادله‌های علمی است. ریسرچ‌گیت برای اعضای خود، شماری از ابزارها و امکانات جهت همکاری‌های علمی جهانی، فراهم می‌کند. ثبت نام در این شبکه رایگان است. این شبکه، محدود به یک رشته خاص نیست و محققان از همه رشته‌ها می‌توانند در این شبکه ثبت نام کنند. بعد از ثبت نام، محقق می‌تواند عناوین تألیفات، زمینه‌های علاقه‌مندی و مهارت خود را از طریق پروفایل تخصصی خود با سایر محققان به اشتراک گذارد. محققان برای بازگرداری تألیفات در پروفایل خود، هیچ محدودیتی ندارند و علاوه بر مقالات مجلات و کنفرانس‌ها، قادر هستند تا اطلاعات خام، همچنین پژوهش‌های ناتمام را نیز بازگرداری نمایند.

در شبکه اجتماعی علمی ریسرچ‌گیت همچنین محققان می‌توانند اختیار خود-آرشیوی آثار را داشته باشند تا برای جامعه علمی وسیعتری، قابل دسترس باشد. طبق الگوی دسترسی باز، اگر سیاست‌های کپی رایت اجازه دهد، محقق می‌تواند نسخه کامل آثار منتشر شده اثر را در بخش انتشارات، بازگرداری نماید. با توجه به امکان استخراج خودکار اطلاعات آماری مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی فوق به نظر می‌رسد هیچ راهکار اطلاع‌رسانی به اندازه عضویت در این شبکه‌ها در خصوص برندینگ کارایی نداشته باشد. ■

فهرست طرح های پایان یافته از ابتدای سال ۹۶ تا آذر ۹۷

ردیف	مجری طرح	عنوان طرح	پژوهشکده
۱	آتوسا رستم بیک	بررسی رویکردها نظری و شیوه های عملی در مطالعات گویشی سنتی و جدید (با نگاهی به مطالعات گویش شناسی در ایران) و ارائه شیوه نامه ای روز آیند در مطالعات گویشی	زبانشناسی
۲	آزیتا افراشی	رویکردهای معناشناختی در مطالعات قرآنی	زبانشناسی
۳	اشرف بروجردی	تحلیل اسناد بالادستی و قوانین ج ۱۱ در حوزه مسائل اجتماعی	مطالعات اجتماعی
۴	اعظم قاسمی	تبیین مبانی عقلانی اخلاق نزد معتزله (تا قرن پنجم هجری)	حکمت معاصر
۵	پروین ترکمنی آذر	تاریخ نگاری و تاریخ نگری مورخان ایرانی (از آغاز دوره اسلامی تا حمله مغول)؛ مرحله دوم تاریخ ادواری	تاریخ ایران
۶	پروین ترکمنی آذر	تاریخ نگاری و تاریخ نگری مورخان ایرانی (از آغاز دوره اسلامی تا حمله مغول)؛ مرحله سوم	تاریخ ایران
۷	پگاه مصلح	تعریف و حدود نظریه سیاسی و اصول نظریه پردازي سیاسی	نظریه پردازی سیاسی و روابط بین الملل
۸	حسین صافی پیر لوجه	در آمدی بر تحلیل گفتمان روایی	زبانشناسی
۹	حمید رضا دالوند	بررسی و مطالعات انتقادی متون فارسی زرتشتی براساس دستنوشته های موجود در ایران، هند و اروپا	زبانشناسی
۱۰	حمیدرضا رادفر	تحلیل و تبیین راهکارها و چالش های تهیه، تولید و توسعه محتوای دیجیتال مرکز اسناد فرهنگی آسیا	اسناد فرهنگی آسیا
۱۱	حوریه احدی	تبیین تفاوت های زبانی کودکان فارسی زبان دارای آسیب ویژه زبانی و کم توان ذهنی در شهر تهران	زبانشناسی
۱۲	حوریه احدی	در آمدی بر زبانشناسی بالینی	زبانشناسی
۱۳	داوود مهدوی زادگان	امام خمینی (ره) و تفسیر سیاسی قرآن کریم	نظریه پردازی سیاسی و روابط بین الملل
۱۴	رمضان رضایی	تحلیل صنایع بدیعی از ابن معنز تا ابن رشیق	زبان و ادبیات
۱۵	روح الله شهبانی	تدوین یک بسته جامع مداخله ای مبتنی بر نظریه CHC، به منظور ارتقاء مکانیسم های شناختی پایه در کودکان	اخلاق و تربیت
۱۶	زهرا حیاتی	تدوین فرهنگ تمثیل های غیر داستانی در مثنوی	زبان و ادبیات
۱۷	زینب عرفت پور	المنهج النفسی فی النقد الحدیث، النقاد المصریون نموذجاً	زبان و ادبیات
۱۸	سید ابوتراب سیاهپوش	نقش علوم و معارف اسلامی در مبانی و شالوده انقلاب علمی	مطالعات اجتماعی
۱۹	سید محسن علوی پور	تاریخ فکر سیاسی - اجتماعی در سینمای ایران (۱۳۵۷-۱۳۰۰)	نظریه پردازی سیاسی و روابط بین الملل
۲۰	سید محمد حسینی بهشتیان	شناسایی آثار بازی های رایانه ای در کودکان و نوجوانان و تدوین راهبرهایی برای مدیریت این آثار	مطالعات اجتماعی
۲۱	سید محمد رحیم ربانی زاده	تاریخ شکل گیری اولین صنایع ماشینی در کاشان و تداوم آن	تاریخ ایران
۲۲	طاہره کمالی زاده	تحلیل آراء و مبانی اشرافی حکیم ملا هادی سبزواری	حکمت معاصر

ردیف	مجری طرح	عنوان طرح	پژوهشکده
۲۳	عبدالله قنبرلو	اقتصاد سیاسی بین الملل: تحولات نوین در تعاملات نیروهای دولت و بازار در عرصه بین الملل	نظریه پردازی سیاسی و روابط بین الملل
۲۴	علیرضا شعبانلو	تصحیح سراج منیر کاشف شیرازی (تولد ۱۰۰۳ زنده تا بعد از ۱۰۶۰) همراه با مقدمه و تعلیقات	زبان و ادبیات
۲۵	علیرضا شعبانلو	گزیده نثر مصنوع فارسی	زبان و ادبیات
۲۶	علیرضا منجمی	بررسی به کارگیری نظریه های فلسفه علم و فلسفه طب در آموزش پزشکی	غربشناسی و علم پژوهی
۲۷	فرانک جهانگرد	تبیین مبانی نظری نقد کهن الگویی و نمونه های نقد عملی در کلیله و دمنه	زبان و ادبیات
۲۸	فرزانه گشتاسب	فرهنگ اویم ایوک	زبانشناسی
۲۹	کامیار صداقت ثمر حسینی	شیعه شناسی معاصر اهل سنت (جلد پنجم: نظریه ها و اسناد تقریبی علمای شیعه امامیه و اهل سنت)	اسناد فرهنگی آسیا
۳۰	کامیار صداقت ثمر حسینی	شیعه شناسی معاصر اهل سنت (جلد چهارم: شخصیت ها، احزاب و جماعت های سیاسی مخالف وحدت اسلامی در جهان عرب)	اسناد فرهنگی آسیا
۳۱	مالک شجاعی جشوقانی	تجربه ایرانی مواجهه با علوم انسانی مدرن	فرهنگ معاصر
۳۲	مالک شجاعی جشوقانی	مواجهه فرهنگ ایرانی با تجدد (۱) (مطالعه موردی: تجربه محمد علی فروغی)	فرهنگ معاصر
۳۳	مریم صانع پور	تحلیل و نقادی مسئله زن و عقلانیت در نظریه های غربی (۲ فاز)	غربشناسی و علم پژوهی
۳۴	مریم عملی رضایی	نقد و تحلیل مفاهیم اخلاقی در حکایات کلیله و دمنه با تکیه بر شیوه های بیان	زبان و ادبیات
۳۵	مزدک رجبی	نسبت میان عقل نظری و عقل عملی در اندیشه غرب (۳ فاز)	غربشناسی و علم پژوهی
۳۶	مهدی بنایی جهرمی	ما و شرایط تجدد در اندیشه های دکتر سیدجواد طباطبائی	غربشناسی و علم پژوهی
۳۷	مهدی معین زاده	بررسی آراء هایدگر درباره علم در دوره تمهید	غربشناسی و علم پژوهی
۳۸	مهرنوش هدایتی	بررسی ابعاد روان شناختی تفکر در برنامه آموزشی فلسفه برای کودکان (تفکر مراقبتی)	اخلاق و تربیت
۳۹	مهرنوش هدایتی	بررسی مولفه های تفکر مراقبتی و تدوین پرسشنامه هنجار در سنجش تفکر مراقبتی	اخلاق و تربیت
۴۰	مهشید میر فخرایی	بررسی متن فارسی میانه دادستان دینی (فاز دوم)	زبانشناسی
۴۱	مهشید میر فخرایی	بررسی متن فارسی میانه دادستان دینی	زبانشناسی
۴۲	نیره دلیر	سیرتطور مفهوم پادشاهی و سلطنت از ابتدای ساسانیان تا پایان سلجوقیان	تاریخ ایران
۴۳	امیرعبدالرضا سپنجی	شناخت و بررسی محتوایی شبکه های ماهواره ای فارسی زبان	مطالعات فرهنگی و ارتباطات
۴۴	الهام ملک زاده	بررسی نقش عوامل خارجی در قحطی بزرگ ایران طی جنگ جهانی اول (۱۲۹۳-۱۲۹۸ ه.ش) براساس اسناد منتشر نشده آرشیوی با تاکید بر انگلستان و روسیه	تاریخ ایران